

URADNI LIST

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Leto XV

V LJUBLJANI, dne 28. avgusta 1958

Številka 29

VSEBINA:

Odloki ljudskih odborov:

59. Družbeni plan gospodarskega razvoja okraja Maribor za razdobje od 1957. do 1961. leta.

59.

Po 16. členu zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-89/52) in po 7. ter 9. členu statuta okraja Maribor (Uradni vestnik okraja Maribor, št. 4-58/57) v zvezi s 4. členom zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57) je okrajni ljudski odbor Maribor na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 27. maja 1958 sprejel

DRUŽBENI PLAN GOSPODARSKEGA RAZVOJA OKRAJA MARIBOR

za razdobje od 1957. do 1961. leta

Prvi del

1. poglavje

Karakteristike razvoja v predhodnem obdobju in možnosti za bodoči razvoj

1

1. Ugodni geografski položaj okraja, prometna odprtost okraja, zadostno število delovne sile, večdesetletna proizvodna tradicija ter ugodni zgodovinski pogoji so osnovni razlog za nagli tempo gospodarskega zlasti industrijskega razvoja v okraju.

Okraj je uvrščen med največje v državi, s površino 5.208 km² ter šteje 334.194 prebivalcev, kar pomeni, da znaša povprečna gostota 105 prebivalcev na 1 km² površine.

Po končani vojni so bili vloženi veliki naporji za obnovo okraja, tako da je bila porušena industrija do prehoda na plansko gospodarstvo v glavnem usposobljena za redno proizvodnjo.

V povojnem obdobju se je v okviru naporov za splošno industrializacijo države krepko razvijala industrija v okraju, kar velja predvsem za bazično industrijo, medtem ko je že obstoječa industrija zaostajala, zlasti pa so zaostajale neindustrijske panoge in delavnost družbenega standarda.

2. Za mariborski okraj so značilne zlasti te karakteristike:

— Raznolika gospodarska struktura, ki se kaže v tem, da so na tem območju zastopane vse gospodarske panoge in znotraj njih po večini tudi vse gospodarske stroke.

— Močno razvita industrija, ki ustvarja nekoliko manj kakor tri četrtine narodnega dohodka v okraju in ki daje obenem s kmetijstvom glavno gospodarsko in družbeno politično obeležje v tem okraju.

— Nesorazmerje med široko surovinsko bazo in velikimi potrebami ter nizko razvitostjo lesne, papirne in živilske industrije, industrije gradbenega materiala in deloma tudi proizvodnje električne energije ter visoko razvitostjo drugih industrijskih strok, katerih surovinska osnova je izven okraja in v znatni meri tudi na zunanjem tržišču (tekstil, usnje).

— Nesorazmerje med gospodarsko in socialno strukturo v okraju in razvitostjo delavnosti družbenega standarda, zlasti šolstva in stanovanj, kakor tudi delavnosti obrti, gradbeništva, trgovine in gostinstva.

Poleg navedenih osnovnih karakteristik je za dosedanji razvoj gospodarskih in izvengospodarskih delavnosti značilno še tole:

— Kljub znatni razširitvi ekonomske osnove okraja, kar velja v prvi vrsti za industrijo, ni v istem razmerju rasla delovna produktivnost.

— V okraju je zastopana relativno razvita industrija z nizko stopnjo izrabljenosti osnovnih sredstev, ki se je razvila v pogojih povojne industrializacije, ki pa v pretežni meri nezadostno izrablja obstoječe proizvodne zmogljivosti, na drugi strani pa je v okraju zastopana industrija z dolgoletno proizvodno tradicijo, ki se je razvila že pred prvo svetovno vojno in za katero je značilna visoka stopnja fizične izrabljenosti. Tako stanje narekuje pospešeno izvajanje rekonstrukcij in racionalizacij, ki morajo imeti za cilj v prvi vrsti modernizacijo gospodarskih organizacij in odstranitev ozkih grl.

— Kljub ugodnim pogojem za razvoj kmetijske proizvodnje je le-ta zaostajala, primanjkuje pa tudi skladiščnih in prodajnih zmogljivosti za promet s prehranjevalnim blagom, kar pomeni negativni element za izboljšanje razmer na tržišču.

— Zaradi naglega povečanja prebivalstva v industrijskih središčih, kar je v prvi vrsti posledica povečanega števila zaposlenih, so še prav posebej akutni komunalni problemi v teh središčih.

Drugi del

SPLOŠNI RAZVOJ OKRAJA MARIBOR V BODOČEM RAZDOBJU

2. poglavje

Osnovni cilji in smernice gospodarskega razvoja

1

Razpoložljive proizvodnje sile in možnosti njihove izrabe, osnovne karakteristike gospodarskih delavnosti in delavnosti izven gospodarstva v okraju ter

potreba, da se doseže nadaljnji napredek v razvoju proizvodnje in socialističnih proizvodnih odnosov, postavlja za planirano obdobje te ekonomske-politične cilje in naloge na območju okraja:

— Na temelju doslej doseženih rezultatov in možnosti je treba zagotoviti nadaljnji pospešeni razvoj gospodarstva v skladu s cilji in nalogami, ki jih vsebujejo zvezni in republiški perspektivni plan in resolucije Zvezne ljudske skupščine za to obdobje. Z intenzivnejšim razvijanjem zaostalih delavnosti je odstraniti glavna nesorazmerja v razvoju gospodarskih panog in delavnosti družbenega standarda. V prvi vrsti pa je intenzivneje razvijati trgovino, obrt ter gostinstvo in turizem, kar je prva in osnovna naloga občinskih ljudskih odborov in ustreznih zbornic.

— Osnovno izhodišče predvidenega povečanja gospodarske aktivnosti je v boljši izrabi razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti kakor tudi v racionalnejši investicijski politiki, ki mora biti usmerjena pretežno v rekonstrukcijo in racionalizacijo. S tem v zvezi je zlasti z nadaljnjim izboljšanjem sistema nagrajevanja ter z uvajanjem sodobnih metod v proizvodnji in prometu povečati delovno produktivnost in sedanja raven poslovanja.

— Glede na industrijsko-kmetijski značaj okraja je treba obe panogi še naprej močno razvijati s tem, da se prva panoga razvija prvenstveno na temelju že obstoječih zmogljivosti in delne razširitve teh zmogljivosti. Prednost je dati razvoju industrijskih delavnosti, s katerimi se povečuje energetska osnova, proizvodnja reprodukcijskega materiala, proizvodnja za široko porabo in s katerimi se izboljšuje izvozno-uvozni učinek.

— S smotrno razdelitvijo razpoložljivih lastnih sredstev v okraju in s kombinacijo teh sredstev, je treba zagotoviti optimalni učinek uporabljenih sredstev v namene, ki so v skladu s smernicami tega družbenega plana.

— Sporedno s povečanjem proizvodnje in delovne produktivnosti je treba z investicijsko politiko, organizacijskimi in drugimi ukrepi učinkovito vplivati na stalno povečanje ravni življenjskega standarda ter s tem v zvezi močneje razvijati gospodarske in negospodarske delavnosti, ki najbolj neposredno vplivajo na raven življenjskega standarda oziroma na doseganje predvidenega obsega proizvodnje in produktivnosti.

2

Glede na osnovne ekonomske-politične cilje postavlja ta družbeni plan te temeljne naloge v proizvodnji in porabi:

1. Obseg industrijske proizvodnje se bo v letu 1961 povečal za 67,1 % nasproti letu 1956. Povečanje industrijske proizvodnje je v prvi vrsti posledica predvidenega povečanja delovne produktivnosti in boljše izrabe obstoječih proizvodnih zmogljivosti.

Z intenzivnejšim uvajanjem agrotehničnih, zotehničnih in drugih ukrepov preko socialističnih oblik kooperacije, je močno povečati kmetijsko proizvodnjo, in sicer za 75 % v letu 1961 nasproti letu 1956.

Zaradi močnega zaostajanja gradbeništva, zlasti še obrtne gradbene delavnosti s potrebami, je povečati obseg teh delavnosti za 81 % v primerjavi med povprečno planiranim obsegom gradbene delavnosti v razdobju 1957—1961 in povprečno doseženim obsegom te delavnosti v razdobju od 1954—1956.

Druge gospodarske panoge je razvijati do stopnje, ki bo ustrezala celotnemu gospodarskemu raz-

voju okraja in s ciljem, da bodo tudi te pospeševale celotni razvoj okraja.

Delovno produktivnost je treba najmočneje povečati v gradbeništvu, kmetijstvu in industriji, zaradi česar računa ta družbeni plan s tem, da bo ekonomska produktivnost izražena v povečanju narodnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu, večja za najmanj 7 % povprečno letno, tako da se bo narodni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu povečal od 885.000 din v letu 1956 na 1.237.000 din v letu 1961, to je za 40 %.

2. Zaradi predvidene večje gospodarske aktivnosti računa ta družbeni plan s povečanjem skupnega družbenega proizvoda od 124 milijard dinarjev v letu 1956 na 205,8 milijard dinarjev v letu 1961, to je za 66 %, ter s povečanjem narodnega dohodka od 53 milijard dinarjev na 90,5 milijard dinarjev v istem razdobju, to je za 68,3 %.

3. S povečanim skupnim družbenim proizvodom in narodnim dohodkom/bodo doseženi tile gospodarski rezultati:

— Skupna osebna poraba se bo povečala za 50 % ali okoli 8 do 9 % letno; pri tem se bo močneje dvignila osebna poraba prebivalstva, zaposlenega v socialističnem sektorju.

— Bruto investicije (z investicijskim vzdrževanjem) se bodo povečale od 10.346 milijonov dinarjev povprečno v letih 1954—1956 na 18.995 milijonov dinarjev v letih 1957—1961 ali za 84 %.

— Proračunska poraba se bo povečala od 2.540 milijonov dinarjev v letu 1956, na 4.305 milijonov dinarjev povprečno v razdobju od 1957 do 1961, to je za 69,5 odstotkov.

— Zaposlenost v gospodarstvu bo povečana za 22 odstotkov ali od 59.825 povprečno zaposlenih v letu 1956 na 73.040 povprečno zaposlenih v letu 1961, ali za 13.217 novo zaposlenih oseb, medtem ko bo skupnega števila aktivnega prebivalstva v okraju v tem času za 11.500 oseb več.

Družbeni plan računa s tem, da bodo v okraju izvedeni ukrepi, na podlagi katerih bo kljub povečani proizvodnji povečanje delovne sile od leta 1958 do 1961 manjše, kakor je bilo od leta 1956 na 1957, kar je neogibno nujno glede na nezadostne zmogljivosti delavnosti družbenega standarda v industrijskih središčih in zaradi povečanja delovne produktivnosti.

4. Izvozna aktivnost se bo kljub stagnaciji v letu 1957 in deloma v letu 1958 v naslednjih letih močno povečala, tako v izvozu industrijskih kakor tudi kmetijskih izdelkov. Družbeni plan računa s povečanjem industrijskega izvoza od 3.847 milijonov deviznih dinarjev v letu 1956 na 7.423 milijonov deviznih dinarjev v letu 1961 ali za 93 %, kar presega indeks povečanja proizvodnje.

Poleg tega računa družbeni plan tudi z relativno manjšo porabo uvoženega reprodukcijskega materiala zaradi povečanja proizvodnje tega materiala v državi in zaradi večje prilagoditve industrije domačim surovinskim virom.

5. Računati je tudi s tem, da se bo zaradi izboljšane načina razdeljevanja dohodka gospodarskih organizacij povečala materialna zainteresiranost proizvajalcev kakor tudi interes občin za hitrejši razvoj gospodarstva na njihovem območju. Zato je v nadaljnjem razvoju ena najvažnejših nalog najti oblike, ki bodo v okviru stimulativnejše delitve dohodka zagotovile čimvečjo materialno spodbudo neposrednim proizvajalcem in pospeševale nadaljnji razvoj socialističnih odnošajev v celotnem družbenem življenju.

6. Vsi organi družbene skupnosti, kot so ljudski odbori, zbornice, združenja, sindikati in drugi organi družbenega upravljanja, morajo povezovati in usmerjati svojo aktivnost v skladu z nalogami, ki so postavljene s tem planom.

5. poglavje

Družbeni bruto proizvod in narodni dohodek

Stopnja razvoja gospodarstva okraja, ki je dosežena na podlagi ostvarjenih materialnih in družbenih pogojev v preteklem obdobju, predvideni obseg in struktura investicijskih vlaganj, kakor tudi boljša izraba razpoložljivih proizvodnih sil omogočajo v planiranem obdobju hitrejši razvoj skupne družbene proizvodnje in take spremembe v njeni strukturi, ki bodo omogočile, da bodo postavljeni ekonomsko-politični cilji doseženi.

S tem v zvezi pričakujemo takšno povečanje družbenega bruto proizvoda ter narodnega dohodka (v milijonih din):

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje v %
Družbeni bruto proizvod	123.986	205.847	166,0	10,7
Narodni dohodek	52.971	90.457	168,3	10,8

Takšno povečanje družbenega bruto proizvoda in narodnega dohodka temelji na predvidenem gibanju materialne proizvodnje in storitev v posameznih gospodarskih panogah. Izražen v družbenem bruto proizvodu predvideva ta družbeni plan tole gibanje proizvodnje in storitev po posameznih gospodarskih panogah:

Gospodarska panoga	1956	1961	Indeks
Industrija	90.243.000.000	144.496.000.000	160,1
Kmetijstvo	13.635.000.000	23.304.000.000	170,9
Gozdarstvo	1.229.000.000	1.400.000.000	113,9
Gradbeništvo	3.532.000.000	9.607.000.000	272,0
Promet	1.790.000.000	2.850.000.000	159,2
Trgovina	2.990.000.000	5.051.000.000	168,9
Gostinstvo			
in turizem	1.822.000.000	3.477.000.000	190,8
Obrt	6.767.000.000	11.059.000.000	163,4
Komunala	402.000.000	658.000.000	163,7
Splošne kmet. zadruga	1.578.000.000	3.945.000.000	250,0
Skupaj	123.986.000.000	205.847.000.000	166,0

Zaradi tega se bo povečal družbeni bruto proizvod na prebivalca od 371.000 din v letu 1956 na 587.000 din v letu 1961 ali za 58 %, narodni dohodek pa od 158.500 dinarjev na 258.000 din ali za 62 %. S tem bosta narodni dohodek in družbeni bruto proizvod rasla znatno hitreje kakor v letih 1954—1956, ko je zaradi omejitve v porabi električne energije proizvodnja v letu 1956 stagnirala in se je družbeni bruto proizvod od leta 1954 do 1956 povečal le za okoli 16 %, medtem ko se je od leta 1955 na 1956 celo zmanjšal za okoli 2 odstotka.

4. poglavje

Investicije

1

Investicijska politika v planiranem obdobju mora izhajati iz smernic in nalog tega družbenega plana ter mora zagotoviti izvedbo zlasti tehle smotrov:

— hiter in kontinuiran razvoj gospodarstva, zaradi česar morajo investicijska vlaganja omogočiti v čim krajšem roku čim večji gospodarski učinek;

— intenzivneje je razvijati investicijsko delavnost na področju osnovnih skladov družbenega standarda s ciljem, izboljšati življenjske pogoje prebivalstva zlasti v industrijskih središčih. Večji poudarek mora biti dan varčevanju s finančnimi sredstvi in ekonomičnosti denarnih vlaganj s ciljem, da se dosežejo optimalni učinki vloženih sredstev.

V planiranem obdobju bo načelo investicijske politike v tem, da se bo še nadalje spreminjala struktura investicij v korist družbenega standarda kljub precejšnjim investicijskim vlaganjem v razširitev gospodarskih delavnosti, ki so splošnega družbenega pomena. Delež investicij družbenega standarda na skupnih investicijah se bo povečal od 14,3 % na 23,2 % v primerjavi z obdobjem 1957—1961 in 1954—1956.

2

Da se dosežejo postavljeni ekonomsko-politični cilji v gospodarskih delavnostih in delavnostih družbenega standarda na področju socialističnega sektorja, bo treba vložiti v investicije osnovnih sredstev 94.971.000.000 din.

Obseg in struktura teh investicij bo tale:

Panoga	Bruto investicije v l. 1957 do 1961	Struktura
I. Gospodarske investicije	72.897.000.000	100
Industrija	53.106.000.000	72,8
Kmetijstvo	7.927.000.000	10,8
Gozdarstvo	1.400.000.000	1,9
Gradbeništvo	1.795.000.000	2,5
Promet	1.770.000.000	2,4
Trgovina in gostinstvo	4.047.000.000	5,7
Obrt	1.610.000.000	2,2
Vodno gospodarstvo	1.242.000.000	1,7
II. Investicije družb. standarda	22.074.000.000	
Skupaj bruto investicije	94.971.000.000	

Bruto investicije preračunane na eno leto se bodo s tem povečale od 10.346 v obdobju 1954—1956 na 18.993 v obdobju od 1957—1961, to je za 84 %. Povečanje investicij je sicer nekoliko hitrejše od povečanja narodnega dohodka, kar pa je utemeljeno glede na višino doseženega narodnega dohodka in predvidenih večjih investicij v industriji (Hidroelektrarna Ožbalt, Tovarna aluminija, Kidričevo), ki so splošnega družbenega pomena. Kljub temu bo zaradi močnejšega razvijanja gospodarskih delavnosti izven industrije delež industrije na skupnih investicijah zmanjšan od 82,4 % v obdobju 1954—1956 na 72,8 % v obdobju 1957—1961. Družbeni plan računa tudi z znatnimi investicijami v zasebnem sektorju, kar bo posledica v prvi vrsti močnega povečanja narodnega dohodka v kmetijstvu. Računa se, da bodo znašale skupne investicije v zasebnem sektorju samo v gradnji stanovanj okoli 7 milijard dinarjev.

Plan bruto investicij v osnovna sredstva temelji na tehle predpostavkah:

— Računati je s tem, da se bodo posamezne investicije v gospodarstvu in izven njega, ki so važnejše za razvoj okraja kot celote financirale v medsebojnem sodelovanju gospodarskih organizacij, zlasti industrijskih, občin in okraja ter da bo s tem dosežena kombinirana uporaba vseh razpoložljivih finančnih sredstev z namenom, da se zagotovi predviden razvoj okraja kot celote in da se zagotovijo tudi sredstva za kritje obveznih deležev na investicijah, ki se financirajo iz zveznih ali republiških virov.

— Na tej osnovi predvideva ta družbeni plan, da bodo sredstva za investicije družbenega standarda zagotovljena prvenstveno iz razpoložljivih virov v okraju, in to v znesku 20.185.000.000 dinarjev, medtem ko se računa z zveznimi in republiški sredstvi v višini 1.891.000.000 dinarjev. Za predvidene gospodarske investicije pa bo iz okrajnih virov zagotovljenih okoli 25.400.000.000 dinarjev, za razliko pa bo treba iskati kredite iz ustreznih skladov federacije in republike.

— Da se zagotovi izvedba planiranih investicij po obsegu in strukturi, daje ta družbeni plan te osnovne smernice za uporabo razpoložljivih sredstev za investicije v osnovna sredstva v mariborskem okraju.

— Zlasti industrijske gospodarske organizacije naj del razpoložljivih sredstev za investicije uporabijo za investicije družbenega standarda, predvsem v korist stanovanjske graditve. Družbeni plan računa s tem, da bodo te organizacije uporabile za investicije na področju družbenega standarda nekaj nad 40 odstotkov razpoložljivih sredstev, od tega za stanovanjsko graditev okoli 80 %, za investicije na področju zdravstva, cest, prosvete itd. pa okoli 20 %. Računati je tudi s tem, da bodo zlasti industrijske gospodarske organizacije okoli 400 milijonov dinarjev ali nekaj nad 4 % razpoložljivih sredstev za investicije v osnovna sredstva uporabile za razširitev trgovine, gostinstva in obrti.

— Občine bodo predvidoma uporabljale svoja sredstva družbenih investicijskih skladov v prvi vrsti za investicije na področju družbenega standarda, in za investicije na področju trgovine, obrti, kmetijstva in gostinstva. Družbeni plan računa s tem, da bodo občine uporabile od svojih družbenih investicijskih skladov za investicije družbenega standarda najmanj okoli 25 % razpoložljivih sredstev, to je 598.000.000 dinarjev, za trgovino, kmetijstvo, obrt in gostinstvo pa 1.224.000.000 din od skupno razpoložljivih sredstev za osnovna sredstva, ki se planirajo v višini 1 milijardo 951.000.000 din.

— Družbeni plan računa tudi v večjo koncentracijo razpoložljivih finančnih sredstev z namenom, da se na ta način zagotovi večja učinkovitost investicij po posameznih gospodarskih panogah.

Zaradi predvidenega povečanja celotne gospodarske aktivnosti se bodo povečala tudi obratna sredstva gospodarskih organizacij za okoli 18.551.000.000 dinarjev od leta 1957—1961. Glede na obstoječi sistem formiranja obratnih sredstev bo treba znaten del razpoložljivih sredstev v okraju uporabiti za povečanje obratnih sredstev. Družbeni plan računa s tem, da bodo od razpoložljivih sredstev gospodarskih organizacij le-te uporabile za investicije v obratna sredstva okoli 8.400.000.000 dinarjev, iz družbenih investicijskih skladov okraja in občina pa okoli 1 milijardo 800.000.000 dinarjev.

Glede na tehnično strukturo investicij v planiranem obdobju ni računati z bistvenim znižanjem

deleža gradbenih del v celotnih bruto investicijah, čeprav bo večji del sredstev zlasti v industriji (razen industrije za proizvodnjo in razdeljevanje električne energije) uporabljen za rekonstrukcijo opreme; na razmeroma visok delež investicij, ki odpadejo na gradbena dela, bosta vplivali zlasti gradnja hidroelektrarn in povečana stanovanjska delavnost.

Razpoložljiva sredstva za investicije bodo na področju družbenega standarda uporabljena v največji meri za stanovanjsko graditev, za prosveto, komunalno delavnost in zdravstvo ter socialno varstvo, na področju gospodarskih delavnosti pa se bodo gradili tile važnejši objekti: Hidroelektrarna, Ožbalt, začetek graditve nove elektrarne vzhodno od Maribora, tovarne sladkorja pri Ormožu, obrat za izdelavo ivernatih plošč pri Limbušu, sadno-predelovalni obrat v Lenartu v Slovenskih goricah, obrat za izdelavo montažnih izdelkov, več skladišč in novih lokalov v trgovini, med njimi tudi veleblagovnico, novi obrtni in gostinski poslovni prostori. Znatno del sredstev je predviden tudi za rekonstrukcijo in razširitev obstoječih zmogljivosti v okraju, zlasti v Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem, v elektrogospodarstvu, Železarni Ravne, Tovarni avtomobilov, Impolu v Slovenski Bistrici, v industriji gradbenega materiala, v tekstilni in živilski industriji kakor tudi v izvenindustrijskih panogah.

5

Plan sredstev okrajnega družbenega investicijskega sklada, ki bodo na razpolago v razdobju 1957—1961, znaša 4.412.000.000 dinarjev; le-ta se bodo formirala po instrumentih delitve, ki jih je predpisal že okrajni družbeni plan za leto 1958. S tem v zvezi se bodo zbirala v korist občinskih družbenih investicijskih skladov vsa sredstva, ki jih plačuje na podlagi zveznih in republiških instrumentov delitve v te sklade kmetijstvo, trgovina, gostinstvo in obrt, od drugih sredstev, ki ostanejo v okraju, pa jim gre 25 %, vse ob upoštevanju, da ne bo bistvenih sprememb pri instrumentih delitve dohodkov, ki jih predpisuje federacija ali republika.

Od skupnih razpoložljivih sredstev okrajnega družbenega investicijskega sklada bo uporabljeno za kredite gospodarskim organizacijam v korist povečanja njihovih obratnih sredstev ali za namene, ki jih bo določil vsakoletni okrajni družbeni plan, znesek 1.200.000.000 din. Od drugih sredstev bo uporabljeno za investicije na področju družbenega standarda 773.000.000 dinarjev, od tega okoli 28 % za investicije v prosveto in kulturo, 68 % pa za investicije v zdravstvu, medtem ko bo uporabljeno za gospodarske investicije 2.439.000.000 dinarjev, in sicer v korist tehle gospodarskih panog: za industrijo 36,6 %, za kmetijstvo vsa sredstva, ki jih plačujejo v korist okrajnega družbenega investicijskega sklada organizacije s področja kmetijstva, to je okoli 25 % sredstev sklada, namenjenih za gospodarske investicije, za gradbeništvo 4,6 %, za promet 4,1 %, za trgovino 14,5 %, za gostinstvo 7,4 % in za obrt 10,7 %.

Sredstva okrajnega družbenega investicijskega sklada bodo uporabljena zlasti:

— za dovoljevanje posojil gospodarskim in drugim organizacijam, ki ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi za kritje obveznega deleža na investicijah, ki se kreditirajo iz zveznih ali republiških virov;

— za graditev in opremo novih poslovnih prostorov v trgovini, obrti in gostinstvu, v prvi vrsti pa

za trgovino za promet s poljskimi pridelki in za uslužnostno ter gradbeno obrt.

Konkretno določbe na podlagi teh osnovnih smernic se predpišejo z vsakoletnimi okrajnimi družbenimi plani.

Razpoložljiva sredstva za investicije se morajo v večji meri usmeriti v korist razvijanja industrijskih središč in gospodarsko zaostalih območij v okraju, zlasti jugovzhodnega območja tega okraja.

5. poglavje

Prebivalstvo, zaposlenost in produktivnost

1

V letih 1957—1961 je računati s povečanjem prebivalstva za 16.406 oseb, kar pomeni, da se bo število prebivalstva v okraju povečalo od 334.194 prebivalcev v letu 1956 na 350.600 prebivalcev v letu 1961, to je za 4,9 %, povprečno letno pa za 0,95 %. Predvideno gibanje prebivalstva temelji na tehle predpostavkah:

— imigracija in emigracija delovne sile bosta še nadalje v glavnem izenačeni;

— glede na postopen padec rojstev in povečevanje višjih starostnih razredov je dan vedno izrazitejši poudarek regresivnemu tipu prebivalstva.

V planiranem obdobju se bo povečalo število aktivnega prebivalstva za 11.500 oseb, ki predstavljajo potencialno delovno silo, ki bo na razpolago v okraju v obdobju 1957—1961. S tem se bo število aktivnega prebivalstva povečalo od 159.000 prebivalcev v letu 1956 na 170.500 prebivalcev v letu 1961. V istem času se bo povečalo število skupno zaposlenih v socialističnem sektorju gospodarstva od 70.433 zaposlenih oseb v letu 1956 na 85.590 zaposlenih oseb v letu 1961, to je za 21 %, kar pomeni povečanje za 14.957 oseb. Iz navedenega sledi, da se bo imigracija delovne sile v industrijska središča še nadaljevala, posebno še, če upoštevamo, da se bo zaradi predvidenega povečanja delovne produktivnosti na področju kmetijstva število aktivnega prebivalstva v tej panogi zmanjšalo za okoli 4000 oseb. Družbeni plan računa tudi s tem, da se bo zaposlilo v okraju letno še okrog 800 sezonskih delavcev, zlasti v gradbeništvu.

Tako gibanje prebivalstva bo nadalje spremenilo socialno sestavo prebivalstva od razmerja 41:59 v letu 1956 na razmerje 38:62 v letu 1961 v korist nekmečkega prebivalstva.

Glede na predvideno spremembo socialne strukture prebivalstva je pričakovati še večji pritisk na osnovne sklade družbenega standarda v industrijskih središčih, kar bo deloma ublaženo s povečanimi prometnimi zmogljivostmi. Zaradi tega računa ta družbeni plan s tem, da se bo dnevna imigracija delovne sile v industrijska središča še povečala od dosedanjih 14.000 delavcev na 19.000 delavcev v letu 1961.

2

Ker je od povečane produktivnosti v veliki meri odvisen razvoj gospodarstva in realne plače ter osebni dohodki, je povečanje delovne produktivnosti ena od temeljnih nalog tega družbenega plana.

Povečanje produktivnosti dela bo omogočila zlasti večja in ekonomičnejša proizvodnja in večja materialna zainteresiranost neposrednih proizvajalcev in delovnih kolektivov na podlagi spremenjenega sistema pri delitvi dohodka gospodarskih organizacij.

V zvezi s tem daje ta družbeni plan te smernice:

— znanstvene in druge organizacije in strokovna društva v sestavu gospodarskih organizacij ali izven njih se morajo v petletnem obdobju v večji meri orientirati na konkretno reševanje problemov, ki so neposredno v zvezi z gospodarskim razvojem v okraju, in nuditi praktično pomoč zlasti kmetijstvu in manjšim gospodarskim organizacijam;

— dolžnost gospodarskih organizacij bo, da v večji meri vežejo nagrajevanje in premiranje neposredno na učinek pri delu in bolj kot doslej diferencirajo osebne dohodke glede na produktivnost in kvalifikacijo dela.

Na tej podlagi so dani pogoji, da se bo produktivnost, izražena v narodnem dohodku na enega zaposlenega v gospodarstvu, povečala v letih od 1957 do 1961 za najmanj 7 % povprečno na leto. Zlasti je treba povečati delovno produktivnost v kmetijstvu, gradbeništvu in v industriji. Da bi bilo doseženo predvideno povečanje delovne produktivnosti, je treba tudi sistematično izboljševati kvalifikacije delavcev in uslužbencev ter doseči tak kvalifikacijski sestav, ki bo ustrezal potrebam sodobnega gospodarstva.

6. poglavje

Osebna poraba in družbeni standard

1

Celotni razvoj gospodarstva v širšem smislu kakor tudi razvoj izvenogospodarskih delavnosti je usmerjen v to, da neposredno in posredno vpliva na izboljšanje življenjskih pogojev prebivalstva. Temu cilju so prilagojeni tudi ukrepi in smernice tega družbenega plana, kar sledi tudi iz same osnovne strukture družbenega bruto produkta, iz katere je razvidno, da je povečanje na področju terciarne delavnosti (trgovina, gostinstvo, uslužnostna obrt in komunalna) večje (za 76,2 %) nasproti povečanju celotnega družbenega bruto proizvoda, ki se poveča v letu 1961 za 66 % nasproti letu 1956.

2

V naslednjem razdobju je treba zagotoviti stalno večanje osebne porabe ter izvajati take ukrepe, ki bodo omogočili naraščanje osebne porabe, in to predvsem v mestih in industrijskih središčih. Računati je s tem, da bo znašal skupni sklad osebne porabe v letu 1961 30.490.000.000 din nasproti letu 1956, ko je znašal 20.682.000.000 din, kar pomeni skupno letno povečanje za okoli 8 do 9 %, na prebivalca pa od 7 do 8 %. Skupne plače v socialističnem sektorju gospodarstva in izven njega pa se bodo predvidoma povečale za okoli 70 %, kar da povprečni letni prirastek 11 do 12 %. Glede na razmeroma močno povečanje plačilnih skladov od leta 1956 na 1957, in to za okoli 24 %, v bodočih letih ni pričakovati iste dinamike povečanja, tako da se bo le-to dvigalo le še za 8 do 9 % letno.

Glede na močno povečanje narodnega dohodka in blagovne proizvodnje v kmetijstvu računa družbeni plan tudi s povečanjem osebne porabe na člana kmečkega gospodinjstva.

Naraščanje osebnih dohodkov in osebne porabe prebivalstva je odvisno od predvidenega povečanja delovne produktivnosti in bruto proizvodnje, v kmetijstvu pa še posebej od uspehov v poslovanju kmetijskih organizacij in od obsega socialistične kooperacije zasebnih proizvajalcev z zadrugami. Zaradi tega bodo osebni dohodki kmetijskih proizvajalcev rasli hitreje, zlasti v okviru tistih zadrug in pri tistih go-

spodarstvih, ki bodo dosegla večje uspehe pri povečevanju proizvodnje in tržnih presežkov.

Zaradi ostvaritve predvidenega povečanja osebne porabe predvideva ta družbeni plan poleg že navedenega, tudi ukrepe za izboljšanje preskrbe prebivalstva mest in industrijskih središč s poljskimi pridelki.

3

Družbeni standard se bo v planiranem razdobju razvijal v skladu s splošnim gospodarskim razvojem in gospodarsko močjo okraja, v zvezi z naraščanjem števila prebivalstva in s spremembo njegove socialne strukture ter v smeri dviganja življenjske ravni pre-

bivalstva in nadaljnje razširitve socialističnih proizvodnih odnosov.

Naloge, ki se v zvezi s tem postavljajo posameznim delavnostim družbenega standarda, so predvsem:

izboljšanje pogojev splošne in strokovne izobrazbe, graditev stanovanj in pripadajočih komunalnih naprav in izboljšanje zdravstvene zaščite delavcev in uslužbencev, kar je osnovni pogoj za uspešen razvoj proizvajalnih sil. Razvoj delavnosti družbenega standarda bo prilagojen navedenim prvenstvenim nalogam. Za družbeni standard bodo predvidoma uporabljena tala proračunska sredstva občin in okraja za tekoče izdatke:

(V milijonih dinarjev)

Namen uporabe	1956	Struktura	Skupno od 1957 do 1961	Povprečno letno od 1957 do 1961	Struktura	Indeks
Prosveta in kultura	751	29,9	5.995	1.199	31,3	159,6
Socialno varstvo	250	10,0	1.475	295	7,7	118,0
Zdravstveno varstvo	205	8,2	1.675	335	8,7	163,4
Državna uprava	728	29,0	4.600	920	23,9	126,4
Komunalna delavnost	95	3,7	695	139	3,6	149,5
Drugi izdatki	484	19,2	4.765	953	24,8	177,5
Skupaj tekoči izdatki	2.508	100	19.205	3.841	100	153,1
Negospodarske investicije	32	1,2	2.320	464	10,8	1.450
Skupaj proračunski izdatki	2.540	100	21.525	4.305	100	169,5

Plan tekočih izdatkov posameznih delavnosti daje prednost prosveti in zdravstvenemu varstvu, zlasti pa negospodarskim investicijam.

Zaradi povečanja narodnega dohodka in ob upoštevanju predvidenega povečanja osebne porabe je pričakovati, da se bodo proračunski dohodki na račun fakultativnih dohodkov v bodoče še povečali. Družbeni plan računa s tem, da se bodo praviloma vsa sredstva, ki izvirajo iz povečanih fakultativnih dohodkov, uporabila za investicije za družbeni standard ter da bo od skupnih proračunskih investicij občin

usmerjenih v korist kulturnoprosvetne in komunalne delavnosti po 40 % razpoložljivih sredstev, 20 % sredstev pa bi šlo v korist investicij v zdravstvu in socialni politiki.

Plan proračunske porabe za obdobje 1957—1961 predvideva postopno povečanje deleža občinskih proračunov v celotni proračunski porabi v okraju, kar pokažejo razmerja med občinskimi in okrajnim proračunom (v proračunski porabi niso zajeta sredstva kreditov, ki so jih najeli ljudski odbori za investicije na področju družbenega standarda):

(V milijonih dinarjev)

Nosilec proračunskih izdatkov	1956	Struktura	Skupno od 1957 do 1961	Povprečno letno od 1957 do 1961	Struktura	Indeks
Skupaj okrajni proračun	1.092	42,9	7.675	1.535	35,6	140,6
Skupaj občinski proračuni	1.448	57,1	13.850	2.770	64,4	191,2
Skupaj	2.540	100	21.525	4.305	100	169,4

Iz prej navedenih razmerij je razvidno, da se planirana proračunska sredstva občin povečujejo za 91,2 % nasproti letu 1956 v primerjavi z okrajnim proračunom, ki se povečuje le za 40,6 %.

Zaradi ekonomske zainteresiranosti občin za intenzivnejše razvijanje gospodarstva na njihovih območjih mora biti formiranje proračunskih dohodkov občin v vse večji meri odvisno od gospodarske moči občin in rezultatov gospodarjenja.

Zaradi zaostajanja osnovnih skladov družbenega standarda za splošnim razvojem, računa družbeni plan tudi s tem, da se bodo v večji meri mobilizirala tudi sredstva iz povečanih dohodkov prebivalstva in s postopnim prehajanjem na ekonomske cene storitev in s pritegnitvijo sredstev posameznikov za urejanje in zgraditev naprav. Razpoložljiva sredstva je treba uporabljati čim racionalneje in varčneje. Pri investicijah pa je zlasti posvetiti vso pozornost pravilni izbiri in prioriteti objektov, pripravi racionalnih investicijskih

programov in ekonomični izvedbi gradbenih del, tako da bodo z razpoložljivimi sredstvi doseženi čim boljši rezultati.

Ker pa se je proračunska poraba v letu 1957 znatno povečala, ni računati z istim tempom do leta 1961 kot v letih 1956 in 1957.

Celotne investicije, ki jih predvideva ta družbeni plan na področju družbenega standarda po posameznih panogah, so tele:

a) za prosveto in kulturo	4.464.000.000 din
b) za zdravstvo in socialno varstvo	2.438.000.000 din
c) za stanovanjsko graditev	12.200.000.000 din
č) za komunalno graditev in ceste	2.802.000.000 din
d) za državno upravo	170.000.000 din
Skupaj	22.074.000.000 din

Da bi se zagotovil predvideni razvoj družbenega standarda, je treba, da ljudski odbori izdelajo na podlagi smernic tega plana konkretne programe za perspektivni razvoj posameznih družbenih služb.

7. poglavje

Blagovna izmenjava z inozemstvom

Hitro zmanjševanje primanjkljaja v plačilni bilanci je eden izmed osnovnih ekonomsko-političnih ciljev v bodočem razdobju. V zvezi s tem se bo v merilu okraja Maribor močno povečal zlasti izvoz industrijskih izdelkov, pa tudi izvoz kmetijskih pridelkov.

Perspektivni razvoj industrije predvideva, da se bo povečal izvoz industrijskih izdelkov od 3.847 milijonov deviznih dinarjev v letu 1956 na 7.423 milijonov deviznih dinarjev v letu 1961 ali za 93 %, kar je precej nad povečanjem narodnega dohodka.

Zlasti se je povečal izvoz industrijskih izdelkov, ki jih je mogoče proizvajati iz domačih surovin. V zvezi s tem se bo na primer povečal izvoz prehranjevalne industrije za 25krat, izvoz kovinske industrije za 284 %, lesne industrije za 150 %, papirne industrije pa za 126 % v primerjavi z letom 1961 in 1956. Vzporedno s tem pa se bo zmanjšal delež tekstilne industrije na izvozu od 7,6 % v letu 1956 na 6,3 % v letu 1961. Kot glavni izvozniki v okraju ostanejo še nadalje podjetja barvne metalurgije (24,4 % celotnega izvoza), podjetja lesne industrije (13 %), kemična industrija (10,7 %) in kovinska industrija (10,2 % celotnega izvoza).

Zlasti za lesno industrijo je značilno, da se bo struktura izvoza v tej stroki močno menjala v korist višje stopnje predelave izdelkov, zaradi česar se povečuje izvozna vrednost blaga, medtem ko se bo izvoz žaganega lesa le malenkostno povečal.

Družbeni plan računa tudi s tem, da se bo v prihodnjih letih močneje pospeševal tranzitni promet in turizem, da bo razširjena konjunktorna služba in da se bodo poglobili trgovinski stiki z inozemstvom.

Zaradi hitrejšega razvijanja izvozne aktivnosti v okraju je predvidena ustanovitev izvoznih podjetij za izvoz industrijskih izdelkov, kmetijskih pridelkov ter vina.

Tretji del

RAZVOJ GOSPODARSKIH PANOG

8. poglavje

Industrija

1

Pri nadaljnjem razvoju industrijske delavnosti zahtaja ta družbeni plan zlasti iz tehle vidikov:

— Obstoječe zmogljivosti, pridobljene z novimi investicijami ali z večjimi dograditvami v povojnem obdobju, imajo velike možnosti, da se z odstranitvijo proizvodnih grl in z drugimi rekonstrukcijami še nadalje naglo razvijajo in da povečajo proizvodnjo, ki je pomembna za domače tržišče, zlasti pa za izvozno-uvozno bilanco.

— Akumulirana moč vodnih mas Drave znaša na območju okraja preko 3 milijone MWh, tako da je ta moč izrabljena z manj kot 20 %, čeprav je električna energija, proizvedena na dravskih elektrarnah, izredno cenena. Ta okoliščina daje velike možnosti za razvoj elektrarn, zlasti vzhodno od Maribora.

— Večji del industrije, ki je zgrajena pred vojno, je v pretežnem delu tehnično in tudi ekonomsko precej izrabljen, ima pa v primeru ustreznih organizacijskih posegov in smotnih rekonstrukcij vse pogoje za povečano rentabilno proizvodnjo, zlasti zaradi:

a) dolgoletne proizvodne tradicije (tekstilna industrija in del kovinske industrije),

b) ugodnih surovinskih pogojev (lesna, papirna, živilska in kemična industrija in industrija gradbenega materiala),

c) deficitarne proizvodnje v primerjavi s potrebami, ki jih narekuje razvoj okraja kot celote (n. pr. proizvodnja opeke).

2

Na temelju stanja industrijske panoge in tudi dejstva, da se proizvodnja in proizvodnost v zadnjih letih nista ugodno razvijali, daje ta družbeni plan zlasti te osnovne cilje in smernice za razvoj industrije:

— V prvi vrsti je treba zagotoviti polno izrabo proizvodnih zmogljivosti, kjer obstoje proste kapacitete v osnovnih sredstvih.

— Zaradi preprečevanja posrednih in neposrednih gospodarskih izgub, ki nastajajo zaradi zastarele opreme in ozkih grl, kakor tudi zaradi boljše prilagoditve proizvodnje domačim surovinskim virom, je treba v večji meri rekonstruirati industrijske zmogljivosti, kar velja zlasti za tekstilno industrijo, industrijo gradbenega materiala, usnjarsko, papirno, grafično in živilsko industrijo ter ustrezno smernicam zveznega in republiškega družbenega plana in lokalnim pogojem zagotoviti skladnejše povečanje industrije v okraju.

— Zaradi premajhnih zmogljivosti v obrti je treba le-to razbremeniti za tiste izdelke, ki jih lahko industrija serijsko in s tem rentabilnejše proizvaja, kar velja zlasti za proizvodnjo raznih gradbenih elementov. Zlasti kovinska in lesna industrija se morata močneje usmeriti v proizvodnjo izdelkov, ki jih potrebuje gradbeništvo za stanovanjsko zidavo.

— Zagotoviti je tudi smotnejšo uporabo in maksimalno varčevanje z energijo.

— Glede na obstoječe možnosti v okraju je do leta 1961 doseči višjo raven izdelave končnih izdelkov s široko zasnovano proizvodno kooperacijo zlasti v kemični industriji in industriji nekovin, kovinski industriji, lesni industriji, tekstilni industriji in živilski industriji. V ta namen je pripraviti tudi konkretne programe kooperacije.

— Okrepiti je sodelovanje z domačimi in tujimi znanstvenimi in strokovnimi organizacijami, predvsem glede osvajanja proizvodnje na temelju domačih surovinskih virov.

3

Glede na obstoječe okoliščine in osnovne smernice predvideva družbeni plan tale razvoj posameznih kategorij industrijske proizvodnje:

proizvodnja prometnih sredstev se bo povečala za 131,6 %, proizvodnja kmetijskega orodja za 92,6 %, reprodukcijskega materiala za 56,8 %, sredstev za široko porabo za 50,4 %, proizvodnja sredstev za proizvodnjo pa za 42,3 %, vse v primerjavi med letom 1961 in med povprečno doseženo proizvodnjo med leti 1954—1956. S tem bodo dosežene te spremembe v strukturi posameznih kategorij proizvodnje:

listična kmetijska gospodarstva bodo v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami in zadrružniki organizirala pitanje mladih goved in bekonov ter povečala vzrejo plemenskih živali. Predvidena je tudi izgraditev modernega perutninarskega obrata za industrijsko vzrejo piščancev za klanje ter obrata za proizvodnjo jajc v Hajdini pri Ptujju.

5. Predvidevamo povečanje ribiške površine za vzrejo krapov na vsaj 100 ha skupne površine. V ribiško delavnost okraja bo investiranih skupno 21.650.000 din, in to: za dovršitev ribiških objektov, za melioracijske objekte v ribištvu, za nove ribiške objekte in za ribogojnice.

6. sadjarski proizvodnji bo treba zaradi različnih naravnih pogojev upoštevati štiri prirodne sadjarske okoliše: ljutomersko-ormoški, pesniški, haloški in podpohorski.

Sodobno obnovo sadovnjakov je osredotočiti na strnjene zemljiške komplekse in širiti zlasti sadne sorte, ki dajejo glede na tržne in prirodne pogoje najboljše uspehe. Zlasti važno bo kakovostno in količinsko povečanje sadja na novo obnovljenih in asaniranih nasadih na socialističnem sektorju.

V petih letih je obnoviti 2.826 ha sadovnjakov, od tega 1.150 ha na socialističnih kmetijskih gospodarstvih in 1.696 ha v sadjarskih skupnostih. V novih nasadih je poleg jablan, hrušk in drugega sadnega drevja predviden tudi velik delež jagodičevja in drugega plemenitega sadja. Predvsem je tudi posek izorpanega sadnega drevja (251.000 dreves), 91.000 sadnih dreves je treba pomladiti, 42.000 sadnih dreves pa precepiti. V letu 1961 bo dosegla sadjarska proizvodnja 7.950 vagonov ali 42 % sadjarske proizvodnje v Sloveniji.

Tudi obnovo vinogradov bo treba pospešiti, da vinogradniška proizvodnja ne bo nazadovala. Obnovo vinogradništva je izvršiti smotno, vsak novi nasad pa mora biti prilagojen sodobnemu načinu proizvodnje, pri čemer je upoštevati načelo vinogradniške rajonizacije. V petih letih je obnoviti 600 ha vinogradov na socialističnih kmetijskih gospodarstvih, v sodelovanju med zadrugami in zadrružniki pa 400 ha.

7. Domača predelovalna delavnost se bo povečala le za 30 %, ker se predvideva razširjena sodobna predelava v nekaterih industrijskih predelovalnih obratih.

8. Zelo važna vloga socialističnih kmetijskih gospodarstev bo v razširjenju socialističnih družbenih odnosov in razvijanju oblik socialističnega sodelovanja. Z boljšo organizacijo dela morajo le-ta vplivati na intenzifikacijo in modernizacijo kmetijske proizvodnje.

Skupna proizvodnja na socialističnih kmetijskih gospodarstvih se bo povečala za 160 %, narodni dohodek pa za 159 %. Močno se bo povečala proizvodnja v sadjarstvu, vinogradništvu, zaradi mnogo bolj specializirane proizvodnje v sodobnih plantažnih sadovnjakih in vinogradih. Površina obnovljenih sadovnjakov se bo povečala za nadaljnjih 1.150 ha, a vinogradov za 600 ha. Vsa površina žit in krompirja bo posejana z najboljšim sortnim semenom. Med industrijskimi rastlinami bosta imeli najpomembnejši delež sladkor na pesa in hmelj. Za poljsko proizvodnjo vrtnin sta predvideni KG Radvanje in Zrkovci.

Število delovne sile se bo zmanjšalo za okoli 20 % s smotrnejšo uporabo povečane mehanizacije in boljšo organizacijo dela. Spodbudni način nagrajevanja na posestvih in delitev dohodka bosta povečala zanimanje delavcev za proizvodne uspehe njihovih gospodar-

stev, pri čemer bo prišlo do kakovostne spremembe v sistemu delavskega samoupravljanja. Z večjo proizvodnjo in presežki, z večjo storilnostjo in cenejšim pridelovanjem bodo morala posestva vplivati na socialistično preobrazbo vasi in hkrati krepiti socialistične proizvodjalne sile.

9. Splošne kmetijske zadruge se bodo morale organizacijsko in materialno krepiti, da bodo sposobne organizirati sodobno kmetijsko proizvodnjo. Z večjimi sredstvi, z boljšim strokovnim znanjem svojega kadra in različnimi oblikami sodelovanja bodo zadruge lahko mobilizirale tudi znatna sredstva kmečkih gospodarstev. V okviru drugih zadrughih delavnosti pa bo odkupna delavnost in predelava kmetijskih pridelkov tudi v prihodnje glavni vir zadrughne akumulacije. Predvidevamo, da bodo lastna sredstva zadrughih organizacij v petih letih znašala okrog 2.180.000.000 dinarjev.

Krepitev zadrughne lastnine mora biti načrtna, zato je potrebno, da do leta 1961 vsaka zadruga izdela svoj perspektivni ureditvena načrt ter predvidi glavne etape njegovega uresničenja na temelju programov razvoja kmetijstva občin in okraja. Kmetijske zadruge bodo morale tudi skrbeti, da bodo obdelana vsa tista zemljišča, ki jih zasebni lastniki premalo izrabljajo.

10. Za investicije v osnovna sredstva v kmetijstvu bo v okrajnem družbenem investicijskem skladu razpoložljivih 615.000.000 din, v občinskih družbenih investicijskih skladih pa okoli 289.000.000 din, medtem ko bo treba zagotoviti iz lastnih sredstev organizacij v kmetijstvu še 2.179.000.000 din (v amortizaciji). V znatni meri bo treba zagotoviti tudi pogoje za najetje posojil iz republiških (ca 2,5 milijard) in virov (ca 1,9 milijard), iz okrajnega kmetijskega sklada pa bo predvideno porabljenih okoli 150.000.000 din.

V poljedelstvu zahtevajo nasadi hmelja s sušilnicami največje investicije.

V sadjarstvu in vinogradništvu so naložbe večinoma namenjene obnovi nasadov tako, da se bo bistveno spremenila struktura nasadov v korist žlahtnih sadnih vrst.

Investicijske naložbe, ki so namenjene živinorejski proizvodnji, bodo služile v glavnem za ureditev pašnikov, gradnjo silosov, uvoz plemenske živine, za farme za perutnino in perutninarske obrate in za dosledno izvajanje veterinarske službe.

Velik del predvidene mehanizacije je namenjen poljedelstvu, v manjši meri sadjarstvu, vinogradništvu in živinoreji.

V ribiško delavnost bo investiranih skupno 21 milijonov 650.000 din za dovršitev objektov, za melioracijske objekte, nove objekte in ribogojnice.

Za predelovalne obrate in skladišča je predvideno 940.000.000 din.

V melioracijske objekte bo investiranih skupno 1.105.000.000 din.

Za predvideni obseg investicij sta na razpolago materialna osnova (kakovostna zemljišča, drvesni in trsn material, ves ostali reprodukcijski material in gradbeni material) ter strokovni kader.

Vrednost kmetijske proizvodnje na en hektar kmetijskih zemljišč se bo povečala od sedanjih 88.476 dinarjev na 149.360 din v letu 1961 ali za 68 %, medtem ko se bo na aktivnega kmečkega prebivalca vrednost povečala od 177.037 din na 298.876 din.

11. Skupna vrednost blagovne proizvodnje v kmetijstvu se bo povečala od 4.600.000.000 din na 9 mili-

yard 390.000.000 din v letu 1961 ali za 102 %. Glede na predvideno povečanje kmetijske blagovne proizvodnje lahko računamo z znanimi možnostmi izboljšanja preskrbe glede njene sestave in prodajnih cen, poleg tega bo mogoče povečati tudi izvoz.

Sporedno z večjo proizvodnjo se morata usposablјati tudi trgovina s kmetijskimi proizvodi in živilska industrija.

12. Zaradi boljše preskrbe industrijskih središč, zlasti mesta Maribora, v lahko pokvarljivimi kmetijskimi pridelki in z namiznim grozdem ter sadjem, bodo zlasti okoliška kmetijska gospodarstva uvedla ustrezní sortiment in obseg proizvodnje.

10. poglavje

Gozdarstvo

1

Območje tega okraja z bruto lesno zalogo 25 milijonov 207.770 m³ se šteje med največja in najaktualnejša lesna območja v LRS, tako da znaša povprečno bruto lesna zaloga na 1 ha površine 172 m³, v republiškem merilu pa 136 m³.

Osnovni problemi, ki izvirajo iz dosedanje prekomerne sečnje, razdrobljenosti gozdnih površin in drugih objektivnih in subjektivnih okoliščin so zlasti tiste:

— nezadovoljivo stanje gozdov zaradi dolgoletne prekomerne sečnje;

— zmogljivosti gozdov ne ustrezajo realni zmogljivosti zaradi degradacije tal in nizke lesne mase;

— previsoka sečnja v zasebnih gozdovih;

— slaba tehnična opremljenost gozdov;

— neskladje med stopnjo razvitosti lesne industrije in gozdne mase;

— nezadostna gozdna komunikacijska mreža, ki znaša le 1,5 km na 100 ha gozdne površine nasproti običajnemu normativu, ki znaša 3,3 km na 100 ha gozdne površine.

Sedanje stanje gozdov in druge okoliščine zahtevajo izvajanje dolgoročne politike v gozdarstvu, ki presega planirano obdobje in ki se kaže v tehle nalogah:

— v prvi vrsti je treba razvijati proizvodno zmogljivost gozdov tako, da bo dosežen optimalni biološki ekonomski uspeh;

— v planiranem obdobju je sekati le 80 % prirastka, pri čemer je zlasti znižati sečnjo v nižinskih predelih okraja, v prvi vrsti v prejšnjem ptujskem okraju in v območju Slovenskih goric na račun nekoliko povečane sečnje v hribovitih predelih okraja;

— zaradi predvidene večje proizvodne zmogljivosti gozdov in pa glede na potrebe gospodarstva se sečnja kljub omejevanju ne sme zmanjševati, temveč nasprotno se bo iz leta v leto povečevala.

Na tej osnovi predvideva družbeni plan, da bo znašal bruto posek lesne mase povprečno letno 423.590 m³ nasproti letu 1957, ko je znašal 417.900 m³. S tako politiko sečnje bo dosežen letni prirastek gozdne mase v višini 5,6 m³ na 1 ha gozdne površine, zaradi česar se bo povečala osnovna zaloga v okraju od 172 m³ v letu 1957 na 175,2 m³ v letu 1961 na 1 ha.

V planiranem obdobju je zlasti podvzeti ukrepe za zmanjšanje sečnje in za ekonomičnejšo izrabo les-

ne mase ter s tem v zvezi tudi pospešeno graditi gozdne ceste.

S pospešeno graditvijo gozdnih cest je treba doseči izvedbo tehle smotrov:

— pospeševati je gradnjo cest v zaprte in pre malo odprte gozdne predele in v tiste predele, kjer je to potrebno zaradi intenzivnejše vzgoje in nege gozdov;

— z gradnjo cest je zmanjšati proizvodne stroške pri spravilu lesa, v pridobivanju večjega odstotka tehničnega lesa (predvsem dolžinske hlodovine) in doseči večje možnosti za izrabo drobnejših sortimentov.

Zaradi racionalnejše izrabe lesne mase je podvzeti ukrepe za ukinitve raznih zastarelih žagarskih obratov ter s tem v zvezi zmanjšati zmogljivosti žag pri gospodarskih organizacijah, katerih osnovna delavnost ni lesna industrija, za okoli 20.000 m³, žag venecijank pa za okoli 10.000 m³. Izvesti je tudi temeljito rekonstrukcijo lesne industrije po bazenskem sistemu ter doseči večjo koncentracijo lesne industrije v Limbušu.

Zaradi boljše izrabe lesnih odpadkov se predvideva ustanovitev obrata za predelavo odpadkov v iversta plošče, medtem ko se bodo obstoječi lesno-predevalni obrati v večji meri usposobili za izdelavo panelnih plošč in za sodobnejšo predelavo končnih lesnih izdelkov.

Glavna naloga gozdarstva pri gojenju gozdov pa bo uvajanje sodobne nege gozdov, v prvi vrsti v bolj ohranjenih gozdovih, to je v gozdovih gozdnih gospodarstev in v zasebnih gozdovih v gorskih krajih, v katerih se je sečnja že zmanjšala pod prirastek.

V tem razdobju se morajo urediti vsi gozdovi splošnega ljudskega premoženja in najmanj 70 % zasebnih gozdov.

Postavljeni cilji in naloge gozdarstva zahtevajo, da se bo v naslednjem razdobju investiralo v to pango 1.400.000.000 din bruto investicijskih sredstev. Od tega bo pretežni del porabljen za graditev gozdnih komunikacij, druga sredstva pa se bodo uporabljala prvenstveno za izboljšanje mehanizacijske sestave, gozdarske operative, za izboljšanje ravni poslovanja te operative in za urejanje hudournikov. Hudourniki se bodo deloma urejali tudi iz sredstev Vodne skupnosti. Z intenzivnejšo graditvijo gozdnih cest se bo dolžina povprečno dograjenih gozdnih cest v tem petletju povečala na 32 km letno, medtem ko je bilo v letih 1953—1956 dograjenih povprečno letno le 17,2 km gozdnih komunikacij.

Tudi v gozdarstvu je treba zajeti v kooperacijo vse gozdne površine zasebnega sektorja ter zlasti doseči, da bodo na kooperativni podlagi temeljila tale dela:

— graditev gozdnih cest in poti,

— urejanje potokov in hudournikov,

— zamenjava lesa za drug gradbeni material in kurjavo,

— obnova, nega in varstvo gozdov,

— izkoriščanje gozdov.

Zadružne organizacije morajo pripraviti potrebne ureditvene načrte za gospodarjenje v teh gozdovih.

Računati je nadalje s tem, da bo znašala cena lesa na panju za obdobje 1957—1961 okoli 3.400.000.000 dinarjev dohodkov. Za izvedbo smernic in nalog po tem družbenem planu bo treba od teh dohodkov uporabiti za investicije v gozdarstvu okoli 22 %, za urejanje, obnovo, nego in varstvo gozdov pa 23 %.

11. poglavje

Gradbeništvo

1

Gradbeništvo v splošnem, zlasti pa gradbena obrt in projektiva znatno zaostajajo za razvojem celotnega gospodarstva v okraju, kar je razvidno iz dejstva, da je v letu 1956 bilo udeleženo gradbeništvo v celotnem družbenem proizvodu LR Slovenije le s 13 %.

Značilna je zlasti stagnacija gradbene delavnosti po letu 1955, kar je v prvi vrsti posledica:

- dokončanja glavnih industrijskih objektov;
- administrativnih ukrepov za splošno znižanje investicij v letu 1956;
- pomanjkanje delovne sile, zaradi naglo se razvijajoče industrije in boljših delovnih in gmotnih pogojev v industriji;
- velikega števila malih gradbišč in slabe kontinuitete dela;
- nizke stopnje tehnične opremljenosti, tako da odpade na enega zaposlenega ob 1.000.000 din družbenega produkta le 235.000 din sredstev za proizvodnjo;
- nezadostne in neredne preskrbe z gradbenim materialom.

V merilu okraja se računa, da so v letu 1957 obstoječe gradbene zmogljivosti pokrile le ca 80 % vseh potreb, z istim odstotkom pa so bile pokrite tudi potrebe gradbene operative z opeko, ki je na razpolago v območju okraja.

Navedena dejstva so potencialna nevarnost za stalno težnjo k naraščanju cen.

2

Bodoči razvoj investicij ter struktura investicij narekujejo tele cilje:

- glede na zaostajanje gradbene operative, zlasti gradbenega obrtništva, ki pomeni glavno oviro za povečanje obsega gradenj in za skrajšanje potrebnega časa gradenj, je treba občutno povečati zmogljivosti gradbene operative, projektantskih organizacij, zlasti pa še gradbenega obrtništva;
- podvzeti je ukrepe, da se do leta 1961 odpravi deficit v proizvodnji opečnega materiala;
- investicijska sredstva, s katerimi bo razpolagalo gradbeništvo, je treba v prvi vrsti nameniti za izboljšanje mehanizacijskega sestava gradbene operative in za povečanje proizvodnje gradbenih elementov.

Na tej podlagi je predvideno močno povečanje vrednosti gradbenih del na območju okraja, in sicer od 4.203.000.000 din povprečno v letih 1954—1956 na 7.620.000.000 din povprečno v letih 1957—1961, to je za 81 %.

Zaradi spremenjene strukture investicij je predvideno, da se bo delež vseh gradbenih del, ki odpadejo na objekte družbenega standarda, povečal od 41,5 % v razdobju od 1954—1956 na 44,5 % do leta 1961. Predvideno je tudi močno povečanje gradbene obrti, v katero bo v planiranem obdobju predvidoma vključenih 1000 novih delavcev, zaradi česar se bodo te zmogljivosti povečale za okoli 120 % nasproti letu 1956.

Zaradi prenosa težišča gradbene delavnosti na stanovanjsko gradnjo in gradnjo šol, predvideva ta družbeni plan znaten napredek v samem načinu gradenj

s tem, da se od sedanjega klasičnega načina gradenj postopoma preide na industrijski način, in to:

- z uporabo tipiziranih gradbenih elementov,
 - z razvijanjem organizacije na velikih gradbiščih,
 - z učinkovito kooperacijo gradbene operative z investitorji, projektanti in z industrijo gradbenega materiala,
 - z zagotovitvijo potrebnih pogojev za večjo kontinuiteto dela kakor tudi za skrajšanje procesa gradenj za okoli 50 % v letu 1961 nasproti letu 1956.
- Zaradi ostvaritve predvidenega kvantitativnega in kvalitativnega napredka gradbeništva se predvideva za planirano obdobje znatno povečanje delovne produktivnosti in bruto investicije v skupnem znesku 1.795.000.000 din, po odbitku investicijskega vzdrževanja pa 1.465.000.000 din. Potrebna investicijska sredstva bodo zagotovljena deloma iz sredstev okrajnega družbenega investicijskega sklada v znesku 112.000.000 dinarjev, predvsem pa iz razpoložljivih sredstev gradbenih podjetij in kreditov iz splošnega investicijskega sklada in deloma tudi iz republiškega investicijskega sklada.

Delovna produktivnost pa se bo povečala v letu 1961 nasproti letu 1956 za 70 %, to je od 11 do 12 % letno oziroma za 9 do 10 % letno nasproti povprečno doseženim delovni produktivnosti v obdobju 1954—1956.

Z investicijskimi sredstvi bo v prvi vrsti izboljššan mehanizacijski sestav gradbeništva, kar bo imelo za posledico sprostitev okoli 900 delavcev, predvidena pa je tudi ureditev primerne gramoznice z ustrežno mehanizacijo za pranje in sortiranim agregatom ter ustanovitev obrata za izdelavo betonskih in drugih gradbenih polizdelkov, ki bo predvidoma začel obratovati že v letu 1959.

Zaradi pomanjkanja potrebnih gradbenih obrti so dolžna gradbena podjetja ustanovljati vse vrste delavnic stavbene stroke po pravilu v takih kapacitetah, ki ustrezajo obsegu njihovih osnovnih delavnosti oziroma so dolžne rekonstruirati že obstoječe obrtniške kapacitete.

Prav tako so dolžni občinski ljudski odbori v skladu z obstoječo surovinsko bazo in s potrebnimi gradbene operative razvijati ustrezne delavnosti, zlasti na območjih z visoko stopnjo agrarne naseljenosti.

Zaradi ekonomske krepitve gradbene operative računa ta družbeni plan s tem, da se bodo sredstva podjetij iz te panoge praviloma usmerjale le v korist investicij s področja osnovne delavnosti te panoge in za zidavo stanovanj gradbenih delavcev.

12. poglavje

Promet in ceste

1

V okraju so dani ugodni pogoji za nagel razvoj prometa, in to zaradi visoke stopnje gospodarske razvitosti in zaradi razmeroma dobro razvitega prometnega omrežja. Dosedanji razvoj prometa prikazuje stalno in znatno povečanje fizičnega obsega storitev, medtem ko se prometne zmogljivosti sporedno niso ustrezno razvijale, kar velja tudi za tehnično stanje prometnega omrežja. Nesorazmerno povečanje prometnih storitev v primerjavi s prometnimi zmogljivostmi, je povzročalo prekomerno obremenitev le teh, kakor tudi preveliko obremenitev komunikacijskega omrežja, zaradi česar je temu ustrezala izrabljenost teh zmogljivosti in prometne mreže.

2

Glede na doseganji razvoj prometnih delavnosti in stanja teh ob začetku planskega razdobja, izhaja ta družbeni plan še zlasti iz tehle predpostavk:

— kljub dokaj ugodnim prometnim zvezam v okraju, zlasti od severa proti jugu in od vzhoda proti zahodu, je prometno zaprto območje Slovenskih goric ter jugovzhodno območje tega okraja;

— naglemu razvoju industrijskih središč in s tem povečana dnevna migracija delovne sile, ni ustrezal razvoj prometnih zmogljivosti, predvsem z vidika hitrih in rednih prevozov delavcev na delo;

— prometna delavnost ni bila dovolj učinkovito vključena v turizem, zlasti v mednarodnem turizmu, kakor tudi v mednarodni tovorni promet, kljub ugodni geografski legi okraja;

— obstoječi železniški objekti in tirne naprave mariborskega vozlišča pomenijo vedno večjo oviro za gospodarski in turistični razvoj tega mesta.

3

Za razvoj prometne panoge v letih 1957 do 1961 se postavljajo zlasti tile osnovni cilji:

— boljša povezava industrijskih središč z bližnjo in daljno okolico;

— povečanje prometne delavnosti na splošno, zlasti pa v javnem prometu in na področju turizma ter mednarodnega tovornega prometa;

— večja koncentracija v potniškem avtobusnem prometu;

— zamenjava izrabljenih vozil z novimi, kakor tudi rekonstrukcija oziroma modernizacija najbolj obremenjenih komunikacij oziroma razširitev teh komunikacij, zlasti za potrebe turizma.

V zvezi s prej navedenimi osnovnimi cilji in ob upoštevanju stopnje razvoja prometa in pričakovane povečanja kupne sposobnosti prebivalstva ter razvoja celonega gospodarstva, računa ta družbeni plan s temle povečanjem družbenega bruto proizvoda v prometni panogi:

Prometna stroška	1956	1961	Indeks
Potniški promet	216.424.000	470.079.000	217
Javni cestni promet	356.893.000	595.790.000	167
Druge delavnosti	1.216.285.000	1.784.342.000	147
Skupaj	1.789.602.000	2.850.211.000	159

Zaradi zagotovitve predvidenega povečanja gospodarske aktivnosti v prometni panogi bo treba v planiranem obdobju financirati investicije v višini 1.540.000.000 din, katere bo treba v pretežni meri pokriti iz sredstev gospodarskih organizacij in iz kreditov iz splošnega investicijskega sklada, medtem ko se računa, da bo na razpolago v okrajnem družbenem investicijskem skladu okoli 100 milijonov dinarjev sredstev. Za investicije na področju cest bo predvidoma porabljenih 997.000.000 din sredstev, ki bodo zagotovljena v prvi vrsti iz bančnih in hranilničnih kreditov, deloma pa tudi iz proračunskih sredstev, iz raznih fakultativnih dohodkov in iz okrajnega cestnega sklada. Računa se tudi s tem, da bodo tudi gospodarske organizacije v večji meri skrbale za rekonstrukcijo in razširitev prometne mreže, ki neposredno vpliva na povečanje njihove rentabilnosti in da bodo za te namene porabile okoli 233.000.000 din svojih skladov.

V prej navedenih investicijah niso upoštevana sredstva železnice, republiške uprave za ceste in pošte.

Na tej podlagi je predvideno povečanje celotnega voznega parka v potniškem cestnem prometu za 43 avtobusov, v javnem tovornem avtomobilskem prometu pa za 19 kamionov. V istem času se bo povečala tudi površina garažnih prostorov v javnem potniškem cestnem prometu za 90 %, to je od 5.400 m² v letu 1956 na 6.500 m² v letu 1961, medtem ko se je površina garažnih in servisnih zmogljivosti v tovornem avtomobilskem prometu povečala od 4.220 m² v letu 1956 na 5.820 m² v letu 1961.

Do leta 1961 je predvidena tudi rekonstrukcija Avtokaroserij Maribor in Ptuj ter Avtoobnove Maribor, zaradi česar se po povečala proizvodnja karoserij in potrebnih delov za več kot dvakrat, akumulatorjev za dvakrat, obseg remontnih storitev pa se bo povečal za 29 % nasproti letu 1956.

13. poglavje

Trgovina

1

Zaradi naglega povečanja blagovnega prometa in vse večje proizvodnje v industriji in kmetijstvu ter zaradi povečanja kupne sposobnosti prebivalstva, se je zlasti od leta 1954 dalje obremenitev trgovskih zmogljivosti večala hitreje od večanja trgovske mreže, četudi so bila zlasti zadnja leta vložena v trgovino znatna denarna sredstva ter so znašale bruto investicije v času 1954—1956 okoli 1.520.000.000 din. Značilno pa je, da se zaradi razdrobljenosti teh sredstev investicije niso izvajale smotrno za kritje najnujnejših potreb gledanih z vidika trgovine kot celote.

Bodoči razvoj trgovinske panoge mora izhajati zlasti iz tehle okoliščin:

— obremenjenost trgovinskih zmogljivosti zlasti v prometu s kmetijskimi pridelki se kaže v dejstvu, da je v mariborskem okraju odpadlo v letu 1956 na eno prodajalno 409 prebivalcev, medtem ko znaša povprečje v LR Sloveniji 530 prebivalcev na eno poslovalnico. Blagovni promet na enega prodajalca znaša v okrajnem merilu 10.190.000 din, v merilu LRS pa le 9.760.000 din;

— skladiščni prostor je po svoji površini celo nekoliko manjši kot pred vojno, zlasti je pereč problem skladiščnih prostorov za kmetijske pridelke;

— dotok kmetijskih pridelkov, zlasti lahko pokvarljivega blaga ter grozdja in sadja ni kril potreb, tako da mesto Maribor prejema ca 40 % manj sadja in povrtnin iz bližnje okolice, celotni okraj pa okoli 640 vagonov manj sadja in povrtnin, kakor znašajo potrebe;

— nezadostno razvita maloprodajna mreža ter prešibka odkupna mreža sta imeli za posledico nezadostno izbiro blaga in nista pomenili učinkovitega ekonomskega činitelja za povečanje proizvodnje;

— nezadostna je tudi vloga družbenih organov v trgovini.

2

Predvideno povečanje prebivalstva in njegove kupne sposobnosti ter dvig splošne gospodarske aktivnosti bo vplivalo na povečanje blagovnega prometa, ki bo leta 1961 v trgovini na drobno dosegel za 70 %, v trgovini na debelo pa za 35 % višjo raven, kakor v letu 1956.

Celotni blagovni promet se bo povečal od 34 milijard 10.000.000 din na 52.390.000.000 din v letu 1961 ali za 54 % v primerjavi z letom 1956.

Glede na večjo stabilizacijo cen in zaradi močnejše dinamike povečanja osebne porabe v začetku planiranega razdobja je pričakovati temu ustrezno dinamiko blagovnega prometa na drobno, medtem ko bo zaradi vse večjega izločanja posrednikov v prodaji blaga tudi dinamika povečanja prometa na debelo iz leta v leto manjša.

Zaradi zagotovitve predvidenega povečanja blagovnega prometa je treba ostvariti še tele glavne cilje:

— Osnovna naloga je, razširiti splošno trgovsko mrežo in omrežje industrijskih prodajalcev ter skladišč zlasti za prehranjevalno blago, kakor tudi izboljšati tehnično raven poslovanja. S tem v zvezi je povečati število trgovinskih poslovalnic od 817 v letu 1956 na 1290 v letu 1961, to je za 58 %, zaradi česar se bo število prebivalcev na eno prodajalno zmanjšalo od 409 na 275 ali za 34 %, čeprav se bo blagovni promet na enega prebivalca v okraju povečal od 56.400 din v letu 1956 na 91.500 din v letu 1961 ali za 32 %.

— Objektivne pogoje za šolanje kadrov, potrebnih v trgovini.

— Izboljšati je tudi preskrbo industrijskih središč z učinkovitejšim zajetjem tržnih presežkov in z ustreznim usmerjanjem kmetijske proizvodnje v bližini teh središč. V zvezi s tem je:

a) organizirati trg na debelo v mestu Maribor;
b) širiti mrežo tržnic;
c) na podlagi bilanc porabe in potrebnih količin živil, ki naj jih tekoče sestavljajo zainteresirani občinski ljudski odbori in trgovinska zbornica, morajo zainteresirani čimtelji izvajati učinkovite ukrepe za pravočasno preskrbo potrošniških središč;

č) ustrezno je povečati pridelke na okoliških območjih z uvajanjem toplih gred, kontrahažo ter s proizvodnjo zmrzjenih zelenjav in sadja v lastnih obratih; tople grede je uvajati na območjih, kjer bodo najbolj ekonomične zlasti z vidika potrebne toplotne energije.

— Vzpostaviti je ustrežnejšo obliko učinkovitejšega sodelovanja potrošnikov v poslovanju trgovine.

Za izvedbo teh osnovnih ciljev predvideva ta družbeni plan tele smernice in investicije:

— Občinski ljudski odbori, trgovinska zbornica z zborničnimi pododbori ter Okrajna zaščitna zveza so prvenstveno odgovorni za širjenje in splošno izboljšanje trgovske mreže. Le-ti naj bodo tudi glavni pobudniki za povečanje te mreže ter naj po potrebi prevzamejo tudi vlogo investitorja. Materialno osnovo za izvedbo te smernice je zagotoviti:

a) z večjo koncentracijo sredstev, ki jih ustvarja trgovina in z usmerjanjem teh sredstev za reševanje problemov, ki so najbolj pereči za trgovino kot celoto;

b) z uporabljanjem najmanj toliko sredstev, kolikor jih plačuje trgovina v korist družbenih investicijskih skladov občin, za investicije v trgovini;

c) z zainteresiranjem gospodarskih organizacij v okraju in tudi izven njega za gradnjo trgovskih poslovnih prostorov;

č) z zagotovitvijo vseh ukrepov, da se bodo sredstva, ki bodo na razpolago, racionalno uporabljala.

— Ena osnovnih nalog bo izboljšati trgovino za promet in preskrbo s kmetijskimi pridelki ter v ta namen predvsem tehnično in kadrovske usposabljanje splošne kmetijske zadruge s ciljem, da bodo lahko

povečale zajetje tržnih presežkov kmetijskih pridelkov in da bodo pomenile osnovni člen v prometu s kmetijskim, pridelki.

Planirane bruto investicije za trgovino znašajo 2.967.000.000 din. Sredstva za te investicije je treba v prvi vrsti zagotoviti iz občinskih družbenih investicijskih skladov, sredstev gospodarskih organizacij in iz okrajnega družbenega investicijskega sklada, iz katerega bo odobrenih zlasti za obvezni delež na investicijah, ki se kreditirajo iz zveznih in republiških virov, okoli 281 milijonov dinarjev kreditov.

Investicijska sredstva se bodo prvenstveno uporabljala za povečanje maloprodajne mreže, za zidanje skladiščnih prostorov z zmogljivostjo ok. 1200 vagonov blaga, za rekonstrukcijo trgovske mreže in za povečanje števila prevoznih sredstev.

Glede na razmeroma visok promet na enega prodajalca, ni pričakovati močnejšega povečanja prometa na enega prodajalca, ki pa bo kljub temu za 6,5 % večji v letu 1961, kakor je bil v letu 1956. Zaradi tega pa je računati z znatnim povečanjem kulturne ravni poslovanja.

14. poglavje

Gostinstvo in turizem

1

Čeprav se je povečal promet v gostinstvu od leta 1953 na 1956 za 42,2 %, fizični obseg prometa ni rasel v istem obsegu zaradi sporednega naraščanja cen.

Na razmeroma nezadovoljiv razvoj gostinstva vplivajo v prvi vrsti tele okoliščine:

— nezadostne zmogljivosti hotelov in druge gostinske mreže;

— kvalitativno ustrežajoča mreža gostinskih obratov;

— nizka sanitarna in tehnična raven poslovanja;
— nezadostno razvita komunikacijska mreža, ki je važna za pospeševanje turizma.

Ugodno je dejstvo, da se je v preteklih letih spremenila struktura iztržka po vrstah storitve, tako da je zaznamovano povečanje deleža hrane v celotnem prometu od 25,3 % v letu 1953 na 29,9 % v l. 1956, medtem ko se je delež alkoholnih pijač v celotnem prometu znižal od 64,1 % na 54 % v istem razdobju.

Osnovne smernice za razvoj gostinstva in turizma so zlasti tele:

— Na temelju večje zaposlenosti in povečanja osebnih dohodkov in zaradi predvidenega večjega dotoka inozemskih turistov, zlasti prehodnih, se računa z naraščanjem prometa v gostinstvu povprečno za 13,7 % letno, tako da se bo povečal obseg vrednosti gostinskih storitev od 1.822.000.000 din v letu 1956 na 3.477.000.000 din v l. 1961, to je za 90 %.

— Zaradi občutnega povečanja prometa bo treba povečati nastanitvene zmogljivosti predvsem v mestih, kakor tudi povečati število obratov za množično prehrano v industrijskih središčih. S tem v zvezi računa ta družbeni plan, da se bodo nastanitvene kapacitete povečale za okoli 430 ležišč in da bo na novo urejenih 6 ljudskih restavracij.

— Gostinstvo in turizem morata tudi v večji meri zagotoviti pogoje za primerno razvedrilo večjega števila delovnih ljudi, zaradi česar je predvidena razširitev in modernizacija komunikacij, ki so važne za turizem, podaljšanje sezone obratovanja penzionskih gostinskih podjetij in počitniških domov, nova gradnja in razširitev objektov za oddih delovnih ljudi in po-

večanje nastanitvenih zmogljivosti pri zasebnikih na območju krajev z močnejše razvitim turizmom.

Predvideva se, da bodo znašale bruto investicije v osnovna sredstva gostinstva v planiranem obdobju okoli 1.100.000.000 din. Za te investicije bo predvidoma na razpolago iz okrajnega družbenega investicijskega sklada okoli 180.000.000 din, iz občinskih družbenih investicijskih skladov okoli 100.000.000 din in iz sredstev gostinskih in turističnih organizacij v skupnem znesku okoli 254.000.000 din. Računati je tudi s tem, da bodo gospodarske organizacije izven gostinske panoge uporabljale za razširitev raznih domov, za objekte družbene prehrane in podobno okoli 100.000.000 din, medtem ko bo treba zlasti za povečanje kapacitet hotelov dobiti iz zveznih in republiških virov okoli 466.000.000 din kreditov.

Za povečani razvoj gostinstva in turizma bo treba tudi znatno izboljšati strokovno usposobljenost kvalificiranih delavcev ter s tem v zvezi zagotoviti po-

goje, da se usposobi v okraju ustrezna šola s praktičnim poukom.

Za izvedbo prednjih nalog bodo morali skrbeti zlasti gostinska zbornica in občinski ljudski odbori, ki bodo morali s primerno izbiro vodilnega kadra zagotoviti strokovno vodenje gostinskih obratov.

Zaradi pozitivitve turističnega prometa je predvideno tudi povečanje števila in udobnosti prevozov v turistične kraje.

15. poglavje

Obrt

1

Zaostajanje obrtniške delavnosti v razmerju s stopnjo gospodarske razvitosti okraja je razvidno zlasti iz tehle kazalnikov iz leta 1956:

	LR Slovenija	Okraj Maribor	%
Vrednost proizvodnje obrtne panoge na enega prebivalca	28.000	23.000	82
Družbeni bruto proizvod obrti	39.300.000.000	6.900.000.000	17
Družbeni bruto proizvod	547.800.000.000	124.000.000.000	22,7

Poleg tega, da je obrtna delavnost močno zaostajala za razvojem gospodarstva v okraju, je za to panogo značilna močna osredotočenost v mestu Mariboru, na katerega odpade 58 % vse zaposlene delovne sile v obrti, medtem ko je obrt zelo slabo razvita v občinah, ki mejijo na mesto Maribor ter v industrijski nerazvitih občinah, zlasti v Gorišnici, Šentlju, Lenartu in Ormožu.

Prav posebej pa je očitno pomanjkanje obrtnih delavnosti, ki jih narekujejo potrebe zaradi naglo razvijajoče se investicijske delavnosti, zlasti stanovanjske gradnje ter potrebe, ki izhajajo iz povečanja števila prebivalstva in njegove kupne moči.

Zaradi nezadostnih obrtnih zmogljivosti je za preteklo obdobje karakteristično stalno povečanje cen obrtniških izdelkov in storitev, zlasti v deficitarnih obrtnih strokah.

Predvideno povečanje prebivalstva in njegove osebne porabe, predvideno povečanje gradbene delavnosti (zlasti v stanovanjski izgraditvi), potreba po boljšem vzdrževanju stanovanjskega sklada ter osnovnih sredstev v drugih panogah, zlasti v prometu, kmetijstvu in industriji, kakor tudi potrebe po vse večjem uvajanju tehničnih aparatov v gospodinjstvu in podobno, zahtevajo v bodočem obdobju tudi ustrezno dinamiko in strukturo razvoja obrti. Razvoj gospodarske strukture v okraju bo zahteval znatno povečanje gradbene obrti, in to za okoli 120 % in uslužnostne obrti. V zvezi s tem je potrebno, da se razbremenijo nekatere obrtne zmogljivosti za tiste izdelke, ki jih je mogoče serijsko proizvajati v industriji.

Osnovni cilji v razvoju obrti so zlasti tile:

— Povečati je mrežo obrtnih obratov v prvi vrsti za zadovoljevanje osebne porabe in za zadovoljevanje splošne in investicijske porabe. S tem v zvezi je dati poudarek razvijanju raznih uslužnostnih servisov za potrebe gospodinjstev in za vzdrževanje stanovanjskega sklada, kakor tudi razvijanju deficitarnih obrtnih zmogljivosti.

— Izboljšati je tehnično opremljenost obrtnih organizacij ter doseči večjo izrabo obstoječih proizvodnih zmogljivosti, zlasti v večjih obrtnih obratih, kjer je mogoče zaposliti več delovne sile in osredotočiti več proizvodjalnih sredstev. V večjih obrtih z višjo stopnjo mehanizacije je treba uvesti tudi več delovnih izmen.

— Obrti, ki služijo samo občasnim potrebam prebivalstva, je ustanavljati le v večjih industrijskih središčih v okraju, medtem ko je po manjših občinah ustanavljata obrti, ki služijo za kritje dnevnih potreb zlasti kmetijstva oziroma take obrti, ki imajo specifične pogoje za razvoj v nekem kraju glede na delovno tradicijo, surovinsko bazo itd. Zaradi predvidenega povečanja obrtnih zmogljivosti v družbenem sektorju je računati še z večjo preorientacijo zasebnega sektorja obrti na uslužnostno delavnost. Zasebna obrt se bo razvijala predvsem v uslužnostni delavnosti, in to v onih krajih, kjer je obrt na splošno slabo razvita ali je sploh ni.

Za smotrni razvoj obrtnih zmogljivosti, zlasti pa za povečanje obrtniške mreže po nadaljnjih smernicah tega družbenega plana, so v prvi vrsti odgovorni občinski ljudski odbori in obrtna zbornica z zborničnimi pododbori. V zvezi s tem računa ta družbeni plan pri kreipitvi obrtne mreže, zlasti pri ustanavljanju raznih servisov, tudi na sodelovanje gospodarskih organizacij izvenobrtno panoge. Računati je s tem, da bodo te gospodarske organizacije uporabile za te namene okoli 150.000.000 din svojih razpoložljivih sredstev.

Industrijske in druge gospodarske organizacije naj v sodelovanju z občinskimi ljudskimi odbori in z obrtno zbornico ukrenejo vse potrebno, da se bodo osamosvojili vsi tisti stranski obrati, ki lahko s svojo delavnostjo zadovoljujejo širši krog porabnikov, zaradi česar se bodo te gospodarske organizacije lahko tudi v večji meri posvetile razvijanju svoje osnovne delavnosti in si s tem zagotovile rentabilnejše poslovanje.

Sredstva iz okrajnega družbenega investicijskega sklada, ki bodo namenjena za investicije v osnovna sredstva na področju obrti, bodo znašala okoli 260.000.000 din ter bodo uporabljena prvenstveno za kritje obveznih deležev na investicijah, ki se financirajo iz zveznih in republiških virov, deloma pa tudi za graditev novih lokalov in za opremo teh lokalov za najdeficitarnejše obrtne stroke.

Z investicijsko politiko in z drugimi ukrepi je zagotoviti tudi učinkovitejše sodelovanje med posameznimi obrtnimi organizacijami in med obrtjo ter industrijo predvsem z namenom, da se na ta način zagotovi boljša izraba obstoječih osnovnih sredstev, zlasti mehanizacije. V zvezi s tem naj okrajna obrtna zbornica skupno z občinskimi ljudskimi odbori pripravi ustrezne programe teh kooperacij.

Na splošno je težiti k ustanavljanju takih obrtnih delavnic, kjer bo zaposlenih okrog 25 delavcev.

Obrtna zbornica mora tudi v sodelovanju s pristojnimi organi podvzeti učinkovite ukrepe za strokovno usposabljanje obrtnih kadrov, zlasti pa za povečanje števila učencev v gospodarstvu, medtem ko bodo morali občinski ljudski odbori s primerno izbiro vodilnega kadra v obrti zagotoviti strokovno vodenje obrtnih obratov.

Podvzeti je tudi ekonomske ukrepe za povečanje števila vajencev pri deficitarnih obrtih.

Z doslednim izvajanjem prej navedenih ciljev in smernic je pričakovati povečanje družbenega bruto proizvoda obrti od 6.767.000.000 dinarjev v letu 1956 na 11.054.000.000 din v letu 1961, to je za 63,4%. Pri tem se bo družbeni bruto proizvod v družbenem sektorju povečal za 78,2%, v zasebnem sektorju pa za okoli 20%. V planiranem obdobju se bo s tem v zvezi vključilo v obrt 3339 novih delavcev, in to zlasti v stavbni, kovinski in elektro stroki. (V številu na novo zaposlene delovne sile so zajeti tudi delavci, ki so bili doslej zaposleni v splošnih kmetijskih zadrugah.)

S takim povečanjem števila zaposlenih v obrti se bo povečalo število obrtnikov skupno z vajenci od 27 v letu 1956 na 30 v letu 1961 na 1000 prebivalcev.

Za pospeševanje obrtne panoge po smernicah in ciljnih tega družbenega plana bo potrebnih v letih 1957 do 1961 okoli 1.610.000.000 din investicijskih sredstev za investicije v osnovna sredstva. Potrebno materialno podlago za te investicije je treba zagotoviti po načelu koncentrirane in kombinirane porabe razpoložljivih sredstev, ki bodo na razpolago v okraju oziroma iz sredstev federacije in deloma tudi republike. Družbeni plan računa s tem, da bodo občinski ljudski odbori uporabili za pospeševanje obrti najmanj toliko sredstev, kolikor jih obrt vplačuje v njihove družbene investicijske sklade. Sredstva občinskih družbenih investicijskih skladov, ki bodo namenjena za obrt, bodo predvidoma znašala 251 milijonov dinarjev, medtem ko si je zlasti za povečanje gradbene delavnosti zagotoviti tudi sredstva iz splošnega investicijskega sklada.

Z investicijami bodo doseženi zlasti take rezultati:

Usposobljenih bo 120 novih delavnic z okoli 15.220 m² površine, za opremo novih lokalov bo uporabljenih 760.000.000 din, za zamenjavo in dopolnitev opreme v že obstoječih lokalih pa okoli 470.000.000 dinarjev.

16. poglavje

Vodno gospodarstvo

Za investicije v vodnem gospodarstvu bo uporabljenih okrog 1.232.000.000 din, ki bodo zagotovljeni prvenstveno iz prispevkov vodnih gospodarskih skupnosti in ki bodo uporabljeni v prvi vrsti za regulacije, melioracije in hudournike.

Četrti del

RAZVOJ PODROČIJ DRUŽBENEGA STANDARDA

17. poglavje

Kulturnoprosvetna delavnost

1

Šolstvo

1. V planiranem obdobju je kljub regresivnemu tipu prebivalstva pričakovati še vedno znatno povečanje šoloobveznih otrok, ki bo znatno močnejše od naravnega prirastka prebivalstva, tako da bo znašalo povprečno povečanje šoloobveznih otrok 2,5%, naravni prirastek prebivalstva pa le 0,95% letno.

Se močnejše bo predvidoma raslo število učencev v strokovnih šolah zaradi velikih potreb naglo se razvijajočega gospodarstva po strokovnem kadru. Računati je s tem, da se bo število učencev v okraju povečalo od 63.207 v letu 1956 na 77.025 v letu 1961, to je za 22% oziroma povprečno za 4,5% letno.

2. Upošteva se sedanje stanje šolstva in demografske čimilitelje ter razvitost proizvajalnih sil v okraju, je treba dati v planiranem obdobju prednost investicijam v šolstvu, zlasti v obveznem in strokovnem šolstvu pred drugimi investicijami na področju družbenega standarda. Poleg tega je treba doseči še tele smotre:

— s povečanjem zmogljivosti šolstva je doseči, da bo leta 1961 pouk le v dveh izmenah;

— s povečanjem funkcionalnih izdatkov (za učila ni drugo) je omogočiti kvalitetnejši pouk;

— izdelati je program šolske mreže za obvezno šolanje, v katerem je treba zagotoviti zidanje šol, predvsem v industrijskih središčih, možnosti medsebojnega izpopolnjevanja šol, čim boljše izrabo šolskega prostora, povezavo z ustreznimi gospodarskimi in negospodarskimi delavnostmi in vse druge gospodarske in družbene pogoje, ki so potrebni za smotrni razvoj šolstva;

— zagotoviti je dopolnilno šolanje odraslih oseb, zlasti pa gospodarskih kadrov;

— v večji meri kakor doslej je zajeti v šolanje defektne otroke;

— v večji meri je prilagoditi šolanje kadrov potrebam prakse;

— zagotoviti je boljše pogoje za izvajanje telesne vzgoje na šolah;

— zagotoviti je izboljšanje stanovanjskih pogojev učnovzgojnega kadra;

— zagotoviti je 370 učnovzgojnih moči za normalnejšo funkcioniranje šol;

— z ustreznim štipendiranjem je usmerjati dijake v tiste šole, ki ustrezajo razvoju gospodarstva v okraju.

3. Za investicije v šolstvu bo vloženih skupaj 3.979.000.000 din ali letno povprečno 796.000.000 din.

Ta sredstva bodo uporabljena predvsem za te namene:

— za povečanje zmogljivosti v obveznem šolstvu v skladu s naraščanjem učencev in povečanjem učilniške površine od 1,1 m² v letu 1956 na 1,19 m² v letu 1961;

— v drugih šolah (brez strokovnih šol) se bo povečala površina učilnic v skladu s povečanjem učencev, zaradi česar bo uporabljenih 120.000.000 din investicijskih sredstev, medtem ko bo za nadomestitev obstoječega šolskega prostora uporabljenih okoli 309.000.000 din sredstev;

— za povečanje zmogljivosti strokovnega šolstva in z njim povezanih internatov bo vloženo v ustrezne investicije okrog 1.350.000.000 dinarjev.

Največji objekt, ki bo predvidoma dograjen do leta 1961, bo zgraditev središča strokovnih šol za strojno in električno stroko, z zmogljivostjo 3240 učencev, s 44 učilnicami, z delavnicami in laboratoriji.

Zlasti za investicije v obveznem šolstvu bo treba uporabiti znatni del fakultativnih dohodkov občin, predvsem iz naslova doklad v skupnem znesku okoli 675 milijonov dinarjev. Računati pa je s tem, da bo uporabljenih za investicije v šolstvu ca 16 % razpoložljivih sredstev občinskih kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš in 5 % občinskih družbenih investicijskih skladov, deloma pa tudi sredstva iz okrajnega družbenega investicijskega sklada.

Družbeni plan računa tudi s tem, da se bodo za graditev strokovnih šol uporabila v pretežnem delu sredstva skladov za gospodarske kadre in da bodo sodelovale pri zidavi teh šol tudi gospodarske organizacije.

2

Kultura in znanost

Za kulturno delavnost bo treba vlagati denarna sredstva predvsem v tiste ustanove, ki so bistveno pomembne za dviganje množične kulturne ravni in bi s tem omogočili redno delovanje obstoječih kulturnih ustanov.

Skupna investicijska sredstva na področju kulture bodo znašala 520.000.000 din ter bodo uporabljena zlasti za:

— rekonstrukcijo Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru;

— za zidavo kulturnega doma v občini Maribor-Tabor;

— za adaptacijo dvoran in odrov v občinah, za ljudske knjižnice, za spomeništvno varstvo, za postavitev spomenikov, za načrte kulturnega doma v občini Maribor-Tezno in za druge okrajne in občinske kulturne ustanove.

Potrebna sredstva za te investicije bo treba zagotoviti v prvi vrsti iz raznih fakultativnih dohodkov občin ter iz skladov kulturnih ustanov, v manjši mer pa tudi iz rednih proračunskih sredstev okraja in občin.

3

Telesna vzgoja

Skupne investicije na področju telesne vzgoje bodo znašale predvidoma 165.000.000 din ter bodo uporabljene v prvi vrsti za:

— telovadnico pri Centru strokovnih šol v Mariboru;

— telovadnico gimnazije v Ravnah na Koroškem;

— športno halo v Mariboru.

18. poglavje

Zdravstveno-socialna delavnost

1

Zdravstvo

1. V planiranem obdobju je predvideno povečanje zmogljivosti zdravstvenih zavodov v skladu s povečanim številom prebivalstva in njegove strukture ob prednostnem razvijanju preventivne zdravstvene službe.

Osnovni cilji za razvoj zdravstvene službe do leta 1961 so tile:

— Preventivna zdravstvena služba ima prednost tako v pogledu dodeljevanja finančnih sredstev kakor tudi glede kadrovske zasedbe.

— Izboljšati in razširiti je treba obstoječo mrežo preventivno ambulantno-polikliničnih zavodov in njihovih strokovnih enot kakor tudi obratnih ambulant v gospodarskih organizacijah z nad 500 zaposlenimi delavci in uslužbenci.

— V občinah, kjer ni zdravstvenih domov, je treba le-te zgraditi, predvsem pa razširiti mrežo preventivnih in ambulantno-polikliničnih zavodov v skladu z najnujnejšimi potrebami.

— Lekarniške mreže ni treba širiti: v občinah, kjer lekarn ni, pa je ustanoviti lekarniške postaje ali organizirati depoje zdravil pri zdravstvenih domovih in postajah.

— V reševalnih postajah je postopoma nadomeščati iztrošena vozila z novimi.

— Razširiti in funkcionalno je dopolniti bolnice v Mariboru, Ptuj, Slovenjem Gradcu in Ormožu.

— Sedanja splošna bolnica v Črni ne bo večala svojih kapacitet in se ne bo dalje razvijala. Splošne ambulante in dispanzerji zdravstvenega doma v Črni naj se preselijo v novi prizidek, ki je bil namensko zidan za zdravstveni dom. V prostorih te bolnice naj se postopno uredi bolniški oddelek zdravstvenega doma in inštitut za saturnizem.

— V skladu s povečanimi potrebami je treba izpopolnjevati zasedbo zdravstvenih zavodov z ustreznim medicinskim kadrom.

— Mreža zdravstvenih zavodov naj bo funkcionalno povezana, tako da bo pomenil okraj zaključeno zdravstveno območje.

2. Za izvedbo prednjih nalog bo vloženi v investicije v zdravstvu okoli 2.214.000.000 din sredstev. Sredstva bodo uporabljena v prvi vrsti za:

— investicije v preventivni in ambulantno-poliklinični službi,

— povečanje skupnega posteljnega sklada za 335 postelj in za dopolnitev funkcionalnih prostorov v bolnicah in

— za zamenjavo 10 % obstoječega posteljnega sklada.

Družbeni plan računa s tem, da se bo razširitev zmogljivosti bolnic financirala predvsem iz zveznih, republiških in okrajnih sredstev, obratne ambulante iz sredstev gospodarskih organizacij, drugi zdravstveni zavodi pa iz sredstev občin.

Da bi vskladili najnujnejše potrebe z zdravstvenimi zmogljivostmi in zaradi čim ekonomičnejšega izvajanja investicij v zdravstvu, je treba uveljaviti tale načela:

— Razširiti je mrežo preventivnih in ambulantno-polikliničnih zavodov v skladu s potrebami, ki izvirajo iz populacijskega razvoja okraja, postopne

uvredbe zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev in razširitve pogodbenega zavarovanja.

— Občine naj izdelajo načrt mreže zdravstvenih zavodov, kolikor načrta ne bo mogoče uresničiti v tem petletju, ga je treba izvajati tudi po letu 1961.

— Mreža zdravstvenih zavodov mora tudi izpolniti vrzeli, ki so nastale zaradi ukinitve zasebne prakse.

— Investicije je izvajati praviloma po tipiziranih projektih s težnjo, da se za razširitev zdravstvene službe uporabljajo že obstoječe stavbe.

2

Socialno varstvo

1. V planiranem razdobju se bo posvečala večja skrb varstvu mater in otrok, zaradi česar naj zlasti občine v sodelovanju s stanovanjskimi skupnostmi, gospodarskimi organizacijami in prebivalstvom v večji meri razvijajo osnovno varstvo otrok v okviru dečjih jasli, dnevnih zavetišč, šolskih kuhinj in igrišč. V okraju je potrebna še večja skrb za varstvo starih in onemoglih oseb, medtem ko je defektne osebe usmerjati na rehabilitacijo.

V socialnem varstvu je treba upoštevati te naloge:

— Dečki domovi morajo služiti predvsem rejniškemu centru, od koder se bodo otroci usmerjali k rejnikom. V zvezi s tem je povečati zmogljivost dečjega doma v Mariboru na 50 postelj.

— V mladinske domove je vključevati predvsem otroke iz vzgojno zanemarjenega okolja, medtem ko je otroke, ki bi morali v domove iz ekonomskih razlogov, usmerjati k staršem, rejnikom in v dijaške domove.

— Posebno pozornost je posvetiti profesionalni rehabilitaciji mladine.

— Povečati je tudi funkcionalno sposobnost zavodov na področju socialnega varstva.

2. Skupne investicije v socialnem varstvu bodo znašale predvidoma 224 milijonov dinarjev ter bodo zagotovljene prvenstveno iz sredstev okrajnega proračuna, republike in okrajnih zavodov, deloma pa tudi iz sredstev gospodarskih organizacij. Prednostni vrstni red investicij bo tale:

— rekonstrukcije za prilagoditev domov upoko-jencev in oskrbovancev novim nalogam,

— preureditev in funkcionalna izpopolnitev mladinskega doma v Slivnici in doma »Slave Klavora«,

— graditev in oprema zavoda za rehabilitacijo invalidov,

— ureditev novega doma oskrbovancev in upokojencev,

— priprave za zidavo zavoda za debilno in gluho mladino.

19. poglavje

Stanovanjsko-komunalna delavnost

1

Stanovanjska delavnost

1. Velika potreba po novih stanovanjih ni v sozmerju s sedanjo stopnjo razvoja gospodarstva v okraju, zlasti pa gradbeništvu. Razpoložljive možnosti zaradi tega ne dovoljujejo, da bi se stanovanjski problem rešil že v tem petletnem obdobju, zaradi česar ga je treba reševati na daljši rok. Predvsem je treba

v planiranem obdobju doseči pogoje, da se stanovanjski problem ublaži v naslednjih letih.

Vskladiti je stanje stanovanjske graditve s povečanjem prebivalstva in graditvijo komunalnih objektov ter nekoliko izboljšati stanovanjski standard v industrijskih središčih od 11,4 m² površine na enega stanovalca v letu 1956 na 12,7 m² oziroma od 4,2 stanovalca na eno stanovanje na 5,8 stanovalcev na eno stanovanje.

Povprečno se računa v okraju s povečanjem stanovanjske površine na enega stanovalca od 9,9 m² na 10,3 m² v letu 1961.

Kljub tako povečanemu stanovanjskemu skladu se odstotek migracije delovne sile, ki znaša okrog 20 % vseh zaposlenih, ne bo zmanjšal, zaradi česar predvideva osnutek plana ustrezno povečanje zmogljivosti avtobusnega prometa. Računati pa je tudi s povečanimi nabavami prometnih sredstev s strani zasebnikov.

Podvzeti je potrebne ukrepe, ki bodo omogočili, da se bo po letu 1961 odločneje pričelo z likvidacijo nezdravih stanovanj in da se nadomesti obstoječi primanjkljaj stanovanj. Zaradi tega je treba v tem času pripraviti ustrezne urbanistične in arhitektonske rešitve in usposabljanje gradbeno industrijo, gradbeno operativno in obrt ter intenzivneje reševati organizacijsko-kadrovske in druge probleme.

Posvetiti je treba posebno pozornost stanovanjskemu skladu ter zagotoviti njegovo redno vzdrževanje v prvi vrsti s postopno normalizacijo najemnin v skladu s povečanjem osebnih dohodkov državljanov ter na ta način preiti na sistem samofinanciranja.

Lastna sredstva je treba usmeriti najprej na kritje vzdrževanja stavb, kasneje pa tudi na kritje nadomestitve iztrošenih stanovanj.

Posebno pozornost je posvetiti nadaljnjemu razvoju družbenega upravljanja stanovanjskih zgradb in zagotoviti ustrezno pomoč hišnim svetom.

Vzporedno s stanovanjsko graditvijo je treba zagotoviti zidavo objektov, ki razbremenjujejo gospodarstva, trgovsko mrežo, obrtno mrežo in ustrezne komunalne službe.

Z ekonomskimi ukrepi je zagotoviti čimboljše izrabo obstoječega stanovanjskega sklada, zaradi česar bo morala biti višina najemnin odvisna od razmerja števila stanovalcev do stanovanjske površine.

Zaradi večje učinkovitosti stanovanjske graditve je doseči sodelovanje med investitorji, izvajalci gradbenih del in proizvajalci gradbenega materiala ter se kot instrumenta za izvedbo kooperacij posluževati tudi razpoložljivih sredstev za stanovanjsko graditev.

Zagotoviti je ekonomične projekte ter ustrezni gradbeni material za zidanje stanovanj na podeželju ter posebno pozornost posvetiti graditvi stanovanj za zdravstvene, prosvetne, kmetijske in druge strokovnjake, kakor tudi zidanju stanovanj za delavce na kmetijskih gospodarstvih.

Formirati je organizacijo, ki bo prevzela posle glavnega investitorja za stanovanjsko graditev in ki bo vodila splošno skrb za smotrno izvajanje načrtane stanovanjske politike.

Plan računa s tem, da bodo znašale skupne investicije za stanovanjsko graditev v socialističnem sektorju 12.200.000.000 din. Od tega bodo prispevale gospodarske organizacije iz svojih razpoložljivih sred-

stev 5.360.000.000 din, ostanek pa bo pokrit iz sredstev kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš, pri čemer se računa s tem, da bodo odobreni krediti iz republiškega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš v višini, ki ustreza razpoložljivim sredstvom tega sklada, ki bodo formirana iz vplačil z območja okraja Maribor.

Družbeni plan računa tudi s tem, da se bo postopno večal interes za zidanje stanovanjskih hišic pri zasebnem sektorju in da bodo znašala denarna vlaganja zasebnikov v stanovanjsko graditev okoli 7.000.000.000 din, kar bo dalo 2750 novih stanovanj.

V zvezi s prej navedenim znaša plan skupnih sredstev za investicije v stanovanjski graditvi 19 milijard 200.000.000 din. Pri tem se računa s povprečno ceno enega stanovanja z ustreznimi komunalnimi napravami v znesku 2.350.000 din. S tem bo predvidoma sezidanih do leta 1961 7178 stanovanj s površino 358.500 m².

2

Komunalna delavnost

Glede na materialne pogoje v letu 1961 ne bo mogoče znatno dvigniti sedanjega komunalnega standarda, pač pa je treba zagotoviti, da se bo komunalna delavnost razvijala sporedno z gospodarskim in populacijskim razvojem v okraju s poudarkom na razvoju komunalne službe v mestih in industrijskih središčih.

V zvezi s tem bodo osnovne naloge v komunalni graditvi tele:

— vskladiti je obseg investicij v komunalne objekte s prirastkom prebivalstva in s stanovanjsko graditvijo ob prednostnem uporabljanju sredstev za povečanje kapacitet vodovodov in za razširitev vodovodnega in kanalizacijskega omrežja;

— nadaljevati je s postopnim preходом na sistem samofinanciranja komunalnih podjetij;

— doseči je večjo stopnjo mehanizacije izvajalcev komunalnih del.

V zvezi s stanjem, obstoječimi možnostmi in osnovnimi cilji predvideva osnutek plana povečanje oskrbe z vodo v celotnem okraju za 80 %, zlasti v mestu Mariboru, Ravnah na Koroškem, Rušah, Ptujju, Slovenski Bistrici, Dravogradu in Črni na Koroškem. Predvideno je tudi povečanje kanalizacijske mreže za 75 % ter znatne rekonstrukcije razdelilnega električnega omrežja. Računati je tudi s tem, da se bo število elektrificiranih vasi povečalo do konca petletnega obdobja za 18 %.

Zlasti je treba učinkovito razvijati stanovanjske skupnosti, da bodo uspele samostojno reševati razne komunalne probleme ter da bodo predstavljale pomembno obliko družbenega upravljanja, zlasti v pogledu pomoči družini in državljanom. Stanovanjska skupnost mora biti taka družbena enota, kjer bo mogoča aktivizacija vsakega državljana v pogledu reševanja skupnih problemov.

Vodovode v okraju je graditi po sistemu skupinskih vodovodov, zaradi česar je treba celotni okraj Maribor razdeliti v preskrbovalne cone.

Predvideva se, da bodo pretežni del sredstev za investicije v tej delavnosti, ki bodo znašale brez investicij pri razdelitvi električne energije 1.805.000.000 dinarjev, kriale občine iz svojih proračunov (računa se s tem, da bodo občine uporabile okoli 40 % proračunskih sredstev za negospodarske investicije za ko-

munalno delavnost), in iz svojih investicijskih skladov v višini ca 10 % istih. Znatni del sredstev pa bo na razpolago tudi pri komunalnih podjetjih, katerim je treba predpisati minimalne dajatve in jim omogočiti čim več sredstev za samofinanciranje.

20. poglavje

Ostvarjanje družbenega plana

1

1. Neogibni pogoj za uspešno uresničitev tega plana je nadaljnje razvijanje socialističnih družbenih odnosov ter razširitev in krepitev družbenega samoupravljanja gospodarskih organizacij, občin in ustanov. Z razvijanjem iniciative zaposlenega prebivalstva in njihovih organov družbenega upravljanja je treba močnejše razvijati materialne osnove družbenega upravljanja in tudi večati odgovornost v razpolaganju s sredstvi, ki jih gospodarske organizacije dosegujejo. V zvezi s tem je treba v teku ostvarjanja tega plana s kreditno politiko in z drugimi načini razpolaganja splošnih družbenih sredstev omogočiti, da bo pri izvajanju investicij, trošenju sredstev za osebno porabo in za družbeni standard ter za druge namene zagotovljeno neposredno sodelovanje organov družbenega upravljanja gospodarskih organizacij, občin in ustanov, sindikatov itd., na podlagi česar se bo večala tudi odgovornost delovnih ljudi in njihovih organov pri uresničevanju tega plana.

2. V gospodarskih delavnostih, v katerih prevladujejo zasebna sredstva za proizvodnjo, kot so kmetijstvo in obrtništvo, je treba zagotoviti ostvarjanje tega plana s krepitvijo socialističnih družbenih odnosov in s povečanim obsegom, dodeljevanja sredstev za proizvodnjo iz družbenega sektorja tem delavostim po združnih in drugih organizacijah, s katerimi upravljajo sami proizvajalci. V ta namen je treba zlasti razvijati zadrage in dalje pospeševati proces širokega sodelovanja zadrug in drugih kmetijskih organizacij z individualnimi proizvajalci.

3. Organi družbene skupnosti, kot: ljudski odbori občin, zbornice, okrajna zadruga zveza, združenje kmetijskih gospodarstev in sindikati — morajo s praktičnim delom in z izvajanjem svojih pravic pripomoči k izpolnjevanju nalog, ki jih postavlja ta družbeni plan in v skladu s cilji in nalogami tega plana ustrezno razvijati aktivnost gospodarskih organizacij.

4. Razdeljevanje razpoložljivih sredstev v okraju je treba podrediti ciljem in smernicam tega plana, zlasti pa najožje povezati osebne dohodke delavcev z uspehom gospodarskih organizacij.

5. Zaradi izpolnjevanja nalog tega plana naj gospodarske organizacije, ob upoštevanju smernic ljudskih odborov in splošnih koristi, zagotovijo medsebojno tesno sodelovanje in združevanje na poslovni osnovi: z namenom, da se na ta način zagotovi povečanje delovne produktivnosti in tehnične ravni proizvodnje ter dalje razvija enotnost tržišča. Na tej podlagi je treba odobravati tudi lokacije, investicijske programe itd.

6. Občinski ljudski odbori in zbornice naj ob sodelovanju z zainteresiranimi činitelji in gospodarskimi organizacijami podvzamejo učinkovite ukrepe, da bo število novo zaposlenih naraščalo počasneje kot doslej in da se bo odvisna delovna sila iz gospodarskih organizacij izločila.

2

1. Okrajni ljudski odbor, ljudski odbori občin in mestni svet bodo s svojimi tekočimi družbenimi plani, odloki in z drugimi predpisi zagotovili izvajanje osnovnih ciljev in smernic, danih v družbenih planih gospodarskega razvoja federacije, republike in okraja, z osnovnim ciljem doseči stabilno povečanje proizvodnje in osebne porabe ter družbenega standarda.

2. Gospodarske organizacije morajo na podlagi tega plana izdelati svoje perspektivne plane, investicijske programe, generalne projekte in drugo ekonomsko-tehnično dokumentacijo kakor tudi tekoče letne plane s tem, da upoštevajo osnovne cilje in smernice, postavljene v letnih in perspektivnih družbenih planih ljudskih odborov.

3. Zaradi skladnejšega razvoja mesta Maribora sprejme ob sodelovanju občinskih ljudskih odborov v mestu Mariboru perspektivni plan razvoja mesta mestni svet. V tem planu je zlasti obdelati razvoj tistih delavnosti družbenega standarda, ki so pomembne za razvoj mesta kot celote.

Regionalni plan gospodarskega razvoja je treba izdelati za daljšo dobo za zahodno območje okraja predvsem glede na problem višinskih kmetov in za območje Haloz predvsem glede na problem gospodarske zaostalosti tega območja.

4. Zbornice, okrajna zadružna zveza in združenje kmetijskih gospodarstev morajo v soglasju z gospo-

darskimi organizacijami, katere združujejo, sprejemati svoje perspektivne in letne plane s področja svoje delavnosti.

Navedene organizacije so dolžne pomagati gospodarskim organizacijam pri sprejemanju njihovih planov in jim nakazovati cilje in naloge tega plana kakor tudi možnosti za njegovo uresničitev.

5. Sveti okrajnega ljudskega odbora ter vsi organi državne uprave morajo spremljati izvajanje tega plana in predlagati ljudskemu odboru ukrepe, ki so potrebni za njegovo izpolnitev.

21. poglavje

1. Dokumentacija k družbenemu planu gospodarskega razvoja okraja Maribor za razdobje od 1957. do 1961. leta je sestavni del tega plana.

Ta družbeni plan velja od dneva objave v »Uradnem vestniku okraja Maribor«. Gospodarski odnosi in rezultati, ki so bili doseženi na podlagi družbenega plana za leto 1957, se štejejo v izpolnitev tega plana.

St. 01/1-9856/1

Maribor, dne 27. maja 1958.

Predsednik OLO:
Milan Apih l. r.

PREGLED »URADNEGA LISTA FLRJ«

St. 32 z dne 13. avgusta 1958:

- 620. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o redu v lukah.
- 621. Prečiščeno besedilo uredbe o gradbenem projektiranju.
- 622. Prečiščeno besedilo uredbe o gradnji.
- 623. Pravilnik o posebnem dodatku tehničnega osebja v službi organov za notranje zadeve.
- 624. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o kakovosti živil in o pogojih za njihovo proizvodnjo in promet.
- 625. Odredba o spremembi odredbe k uredbi o uporabi investicijskih sredstev v letu 1958.
- 626. Odredba o razdelitvi sredstev, dodeljenih splošnemu investicijskemu skladu iz gospodarskih rezerv federacije.
- 627. Odredba o spremembah in dopolnitvah seznama kmetijskih strojev, priprav in naprav, za katere velja regres.

- 628. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o higienskih in tehničnih varstvenih ukrepih na morskih ladjah.
- 629. Navodilo o spremembi navodila o načinu in postopku za izdajanje dovoljenj za uvoz cestnih motornih vozil.
- 630. Odločba o kategorizaciji delovnih mest tehničnega osebja na ladjah in drugih plovnih objektih za gospodarske namene v podjetjih notranje plovbe.
- 631. Odločba o določitvi območja okrajnih javnih točilstev v Brežicah in v Trbovljah.
- 632. Odločba o novih poštnih frankovnih znamkah.
- 633. Odločba o jugoslovanskih standardih s področja osebnih zaščitnih sredstev.
- 634. Odločba o jugoslovanskih standardih s področja tekstilne industrije.
- 635. Seznam kemičnih sredstev za varstvo rastlin, za katera je bilo izdano dovoljenje za promet v Jugoslaviji.